

Dr. Ali Nadir TATLIDÖR

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arşiv ve Kütüphane

ZERDÜST ÜN GATALARI

Zerdüştün Öz şiirleri

Arşiv ve Edebiyat Arşiv ve Kütüphane

NADIR KİTAP

İstanbul

1935

GATALLAR

Zerdüştün öz şîirleri, Avestanın manzum, lirik parçaları.

Gatalar, Avesta'nın en eski kısımlarıdır. İran bilginlerinden Muhterem Akayi Pur Davud tarafından Avesta ile uğraşan bellibaşlı müsteşriklerin eserlerine müracaat edilerek bu günkü İran diline çevrilmiş ve Dinşah Cici Baha'nın yazdığı İngilizce tercümesi ile beraber Bombay ve İran Zerdüştileri Encümeni tarafından 1927 senesinde basılmışdır. Büyük dasitan şairi Firdevsi'nin bininci yıldönümü dolayısıyla yapılan şenliklere Türkiye Cumhuriyeti namına iştirak için üstadım Bay Fuad Köprülü ile İrana gittiğimiz zaman bu eseri görmüş ve satın almışdım.

Dinî mukaddes kitab olan Avesta'nın manzum, lirik parçaları olduğu ve Zerdüştin kendi sözleri sayıldığı için edebiyat ve din tarihleri bakımından pek değerli olan Gataları gücüm yetdiği kadar duru bir dil ile Türkçeye çevirdim. İran seyahatinin mahsulü olan bu tercümeyi, o şenliklerde bulunmak için beni de memur eden Kültür Bakanlığının mânevî şahsiyetine armağan ediyorum. Yine bu seyahatte yüksek himayesini benden esirgemeyen çok sevgili hocam Bay Fuad Köprülü'ye bu vesile ile sonsuz teşekkürlerimi sunmağı bir vicdan borcu sayarım.

Dr. ALİ NİHAD TARLAN

ÖN SÖZ

Avesta

Avestanın İran Edebiyatı tarihindeki yerini anlamak için, bu edebiyat tarihinin devrelerini bilmek icab eder.

İran edebiyatı tarihi evvelâ iki büyük kısma ayrılır :

1 — İslâmdan evvel İran edebiyatı

2 — İslâmdan sonra » »

İslâmdan evvelki devreye aid olan edebiyat da üç kısma ayrılır :

1 — En eski zamanlardan milâddan evvel 331 senesine kadar

2 — Edebiyatın aşağılama devresi:

Milâ. Evv. 331-225 Milâ. son.

3 — Milâddan sonra 226-650

İranın fütihat devri olan birinci devreye aid elimizde eser yoktur.

Bu zamanlarda İranın dili (پارسی ' قدیم) eski farsça adı ile tanınmıştır. Bu dil sanskrit yani Hindlilerin mukaddes kitabının yazıldığı dil ve Avesta dili ile bir kökten budaklanmıştır. Dil bilginleri arasında « İlk Aryan Dili » adıyla anılan bu dilden bugün eser kalmamıştır.

Aryaniler bu dili milâddan üç dört bin yıl evvel konuşurlardı.

Brahmanların mukaddes kitabı « Veda » nın dört kısmından biri olan « Rig Veda » sanskrit dili ile yazılmıştır. Bu dil Avesta dili (Zend) e çok yakındır. « Rig Veda » nın milâddan evvel 14 ile 8 inci asır arasında yazıldığı tahmin olunuyor.

Avestanın yazıldığı tarih meçhuldür. « Hahamenşi » zamanından kalan bu eser İskender istilâsı ve onu takib eden hükûmetlerin bu dille yazılmış olan eserleri ihmal etmeleri neticesi olarak hemen hemen mahvolmuştur.

Parsî-i Kadim veya Parsî-i Bâstan ismi verilen eski farscadan ise birkaç kitabe ve bazı zarflar ve aletler üzerine yazılmış yazılar kalmıştır. Bu kitabelerin en mühimmi « Daryuşu Kebir » e aid olandır Bütün bu eserlerden dil bilginleri dört yüz kadar lügat çıkarmışlardır. Kitabelerin yazısı 42 alâmetden ibaret bir çivi yazısıdır (Hattı mihi). İranın cenubu garbî dili ile yazılan Daryuş kitabesi İsadan 520 sene evvel « Bistun » dağının üzerine kazılmıştır : bu hükümdarın fütihatını bildirir. Diğer kitabeler o derece mühim değildir.

Şimali garbî dili ile yazılan Avesta (Mazda Yasna) ayinine sülûk edenlerin hafızalarından, deriler üzerinden çabucak siliniverdi. Bu günkü Avestaya eski kitaptan ancak seksen üçbin kelime yadigâr kaldı. Eğer zerdüştilerin itikadına bakılırsa Avesta « Rig Veda » ve « Tevrat » dan sonra en eski kitaptır.

Avestada ne Medlerden ne de Parslardan bahis vardır. İranîlerin ismi orada « Arya » dır. İrana « Hâki Arya » Arya toprağı ismi verilmiştir. Bu Aryaların arasında para bilinmediğı için eşya aynen mübadele ediliyordu. O zamanda harb aletleri bile demirden değildi. Avestada dünyanın çok eski şehirlerinden ve milâddan evvel yedinci asırda İranın payitahtı olan Hemedan « Ekbatana » şehrinden bahis geçmez. Hafızadan hafızaya intikal eden bu mukaddes din kitabının İsadan 5 asır evvel tedvin edildiğı sanılmaktadır. « Avesta » birçok şekillerde telâffuz edilir [1]; fakat en ziyade kullanılan Avesta, Avistadır ki pehlevî « Avestak veya Avistak » dan alınmıştır. Bu kelime; esas, temel, aslî metin manasına gelen « Upesta » kelimesinden müştaktır. Diğer bazı müsteşrikler de buna « sığınacak yer » ve « yardım » manasını verirler. Avestanın pehlevî tefsirinde bu kelime « Apestan » olmuştur. « Zend » Avestanın Sasaniler zamanında yazılan tefsiridir. [2] « Pazend » ise « Zend » in tefsiridir. Avestanın yazısına « Zend » alfabesi denirse de bu doğru değildir. İraniler « Zend » yazısına « Dini debire دین دیر » diyorlar. İbnülmukaffa [3] ve ondan naklen Mes'udî Avesta yazısına bu ismi vermişlerdi. Sasanî devresinin başlangıcında İranda Samî kökünden gelme iki alfabe kullanılıyordu :

1 — Pehlevî-i şimalî

2 — Pehlevî-i Sasanî

Birincisinden bu devrin birkaç kitabesi bize kadar intikal etmiştir. İhtimal Eşgâniyan zamanında Avesta bu alfabe ile yazılıyordu.

Pehlevî-i Sasanî gitgide şimalî pehlevînin yerine geçmiştir.

Pehlevî-i Sasanî milâdın 14 üncü asrına kadar devam etmiştir. Bu alfabede (irab = kelimelerin son sesli harfi) kelimeye dahil olmadığı için okunması güçdü ve bir alâmet bazan 3,4 türlü okunuyordu. Böyle devam ederse « Avesta » yı doğru okumak kabil olmayacaktı. Çünkü bu dil epey zaman evvel terkedilmişdi. Mukaddes kelimeleri doğru telâffuz edebilmek için bir çare düşündüler. Kullanılan alfabe üzerinde biraz değişiklikler yaptılar. Yunan alfabesi gibi sessiz harfleri daima sesli harflerle beraber yazdılar. Din-i debire (دین دیر) ismini alan bu yazı milâdın altıncı asrında yani Arab istilâsın-

[1] Upesta, Abista, Esta, Vesta, Efešta, Epesta

[2] « Zend » kelimesi (âzenti) kelimesinden gelir ; şerh ve beyan manasıdır.

[3] İran milliyetperverlerinden olup islâmdan evvelki devre ait farsca eserleri arabcaya çevirerek onları mahvolmaktan kurtarmıştır. Yalnız Arab dilinde eser yazan İranlı ediblerin değil Arab ediblerinin arasında da çok büyük yeri vardır. Hicretin 142 inci senesinde öldürülmüştür.

dan az evvel ortaya çıktı. Bu suretle Avestayı doğru okumak mümkündür. Bu mukaddes kitabın en eski nüshası Kopenhag'dadır.

1325 senesinde yazılmış olan bu nüshayı Danimarkalı meşhur müsteşrik « Westergard » İrandan Danimarkaya götürmüştür.

Avesta dili İranın mukaddes dilidir.

Avestadan başka bu dille yazılmış eser yoktur. Herkes tarafından kullanılmadığı için Arab hücumundan çok evvel ortadan kalkmasına ve hattâ Hahamenşî padişahlarına aid kitabelerin Fürs, Şüşterî (elâm) ve Babilî gibi üç dil ile yazıldığına bakılırsa bu silsile zamanında bile terkedilmiş olmasına rağmen Arab istilâsından birkaç asır sonraya kadar « mubed » ler arasında ölü bir dil halinde yaşamıştır.

Eğer hakikaten Avesta dili İranın garbinde revac bulsaydı hiç olmazsa (Bîstun) kitabesi ora halkının kullandıkları dil ile yazılmış olurdu.

Zerdüşť ve Avesta

Zerdüşť, [1] ismine izafe edilen dinin müessisi ve o dinin mukaddes kitabı olan Avesta'nın sahibidir. Bu peygamberin ne zaman ve nasıl yaşadığı hakkında esaslı malûmat vermek kabil değildir. Her din müessisinin hayatı etrafında muhakkak bir efsane bulutu vardır. Pek eski zamanlarda yaşadığı zannedilen bu peygamberin de hayatı efsaneden kurtulamamıştır. Zerdüşťün hayatı hakkında üç esaslı menba vardır.

1 — Yunan menbaları

2 — Zerdüşťî inançları

3 — Vesikadan ziyade nazariye ve muhakemeye dayanan düşünceler.

Yunan menbaları

Yunan müverrihlerinden Herodot, Kteziyas ve Ksenofon; Hahamenşî padişahları ile bir asırda yaşamışlar ve o zamanki İran ictimai yaşayışına dair muhtasar malûmat vermişlerse de bu malûmat kâfi değildir. Ve sonra bu tarihçiler İran dini ve mabudları hakkında da yanlış malûmat vermişlerdir.

Bundan başka bu tarihçilerden bazılarının eserleri ortadan kaybolmuş ve o eserlerdeki malûmat ona atfen diğer müelliflerin eserlerinde yer almıştır. Diyodor, Plütark, Fasyüs gibi onlardan çok sonra yaşayan bu müelliflerin bildirdikleri şeyler de birbirine uymuyor. Milâddan evvel beşinci asırda yaşayan (Ksantus) un (muğ) lara dair yazdığı şeyleri biz (Diyojen Laers) in eserinden öğreniyoruz. Bu müverrihe göre Zerdüşť Hahamenşî padişahlarından (Hşayarşa. milâddan evvel 485 - 465) nın Yunanistana hücumundan 600 sene evvel yaşamıştır.

[1] Zerdüşť veyahüt Gatalarda olduğu gibi (Zeretüştere) kelimesine herkes bir türlü mâna vermiştir: Yunanlı (Deinon) «yıldızı ögen» manasına geldiğini söyler. Bu isim «zeret» ve «uştra» kelimelerinden mürekkebirdir. «Vindischmann» ve «Fr. Müller» bu kelimeyi «cesur deve sahibi»; Kasel «yıldızın oğlu»; Harlez «altın gibi parlak» diye tercüme etmişlerdir. «Darmsteter» kelimenin birinci cüz'ünü «zeratu, zert» yani sarı, Bardolome «zerent» yani ihtiyar diye tefsir etmişlerdir.

Zerd kelimesi Avestada (Zairiti) dir. «Zerent» ihtiyar manasına gelirse de «uştra» ile birleşince nasıl (Zeret) olmuştur?

Kelimenin ikinci cüz'ü şühesiz (deve) manasınadır. Çünkü o zaman İraniler at, deve ve öküz manalarına gelen «كاهن» kelimeleriyle mürekkeb hususi isimler alırlardı.

Aristo ve Ödoksüs, Zerdüştün Eflâtundan altıbin sene evvel yaşadığını söylerler ki bu hesaba göre milâddan (6100) sene evvel yaşamış oluyor.

Milâddan evvel 3 üncü asırda yaşayan Keldani müverrih Brosüs; Zerdüştü milâddan evvel 2200 - 2000 senelerinde Keldanistanda saltanat süren «Med» padişahlarının ilki olarak gösterir.

Milâdın (304) senesinde ölen Porfiryüs Zerdüştün, meşhur filozof Fissagorun hocası olduğunu beyan ederek onun milâddan evvel 6 ıncı asrın yarısında yaşadığını söyler. Yunanlı müverrih ve şair (Agasiyas) der ki: «İranlılar Zerdüştün (Güştasb) zamanında yaşadığını söylerler. Fakat bu Güştasb aceba (Darius) un babası olan Güştasb mıdır yoksa başka birisi mi?»

Bütün bu ihtimallerden çıkan netice Zerdüştün çok eski, «Med» saltanatının teşekkülünden yani milâddan sekiz dokuz asır evvel olduğu ve bundan 2 bin sene evvel de hayatı hakkında mevsuk bir şey bilinmediğidir.

Zerdüştî inancları

Zerdüştîlerin inanclarına göre Zerdüşt İskenderden 300 sene evvel zuhur etmiştir. (Bundeşiş) Hahamenşi saltanatının inkırazından 258 sene evvel olduğunu yazar. Bu suretle Zerdüşt Daranın babası (Güştasb) zamanına tesadüf eder [1]. Zerdüştî dini, peygamberinin İsadan 618 sene evvel doğduğuna inanır. Zerdüştün efsanedeki hayatı şöyledir:

Zerdüşt (Sepitemeh) [2] ailesindendir. Babasının ismi Puruşesb (iki renkli, siyahlı beyazlı yahut ihtiyar at sahibi) anası (Fraşustur) un kızı (Doğduye)dir.

İranın garbinde Azerbaycanda doğmuştur [3]. İran ve Arab tarihçileri de bu fikirdedirler. Yalnız Taberî, İbni Esir, Mirhond Filistinî, eski müsteşrikler ke Belhlidir derler.

30 yaşında peygamber oldu. Adamlarından bir kısmını yanına alarak Belhe gitti. Bu seferinde «Vaitya» nehrini yürüyerek geçdi ve o nehrin bir ayağı olan «Aivita» suyu kenarında halvete çekilib ibadetle meşgul

[1] Bu isim üçbin yıl evvelinden itibaren İranda kullanılır. Asuri hükümdarı (Tiglat Pilezar) a aid olup milâddan 854 sene evvel yazılmış olan bir kitabede İran büyüklerinin ismi geçer. Bunların arasında (Kuştaspi) vardır ki bu (Güştasb) dan başka bir kimse değildir. «Şahname» nin bize getirdiği milli dastanlardan sarfı-nazar Gatalarda dahi (Viştasp) isminde birinin o taraflarda hüküm sürdüğü yazılıdır. Daryuşun Bistundaki kitabesinde kendi babalarının İranın cenubunda saltanat sürdükleri yazılıdır. Bunların hükümetleri «Med» lerden evvel ihtimal tavaif-i mülük vaziyetinde idi.

[2] Sonradan bu kelime (Spentiman) olmuştur. «Beyaz asıldan, hanedandan» demektir.

[3] Zerdüşte aid olduğu muhakkak sayılan Gatalarda (yaşna : 46 birinci ve ikinci fıkra) kendisinin İranın şarkından garbına iltica ettiğini açıkça söyler.

oldu. İbadetinin 45 inci günü (Ürdi Behişt) ayında (Güştasbın saltanatının 31 inci senesinde) bir gece sabaha karşı miraca çıktı ve ruhanî yükselmenin sonuna erişti. Yine bu suyun kenarında (Vohumena — Behmen) nazil oldu ve dünyaya aid her şeyden el çekmesini Zerdüşte tenbih etdi ve onu cennete götürdü. Diğer (firişteh — melek) ler Zerdüşün yanına geldiler, ona hürmet ettiler. Sonra Zerdüş Ahura Mazdanın huzuruna çıktı ve (Hayır) dininin hükümlerini öğrendi. Ahura onu yıldızların ve feleklerin seyrinden haberdar etdi. Cennet ve cehennemi gösterdi, Evvelîn ve Ahırîn ilmini ona öğretti. Firiştehler Zerdüşün göğsüne erimiş tunç dökdüler, karnını yardılar, içindekileri çıkarıp temizlediler yine yerli yerine koydular.

Ahura, Zerdüşte halkı « hayır » dinine davet etmesini emretti.

Ahuranın yanından döndüğü zaman onu (Vohumanak — Behmen) [1] karşıladı ve koyun, keçi, öküz gibi faydalı hayvanlara (𐬵𐬀𐬎𐬎𐬎) müvekkel olan bu melek Zerdüşte, getirdiği dini kabul edenlere (Zendbar) hayvanları hakkında sevgi ve koruma tavsiye etmesini rica etdi.

Ondan sonra Aşa Vahišta [2] (Ürdi Behişt), Zerdüşün huzuruna gelerek, hayır dinini kabul edenlere ilâhî nur olan ve her türlü pisliği temizleyen ateşi muhterem tutmalarını emretmesini diledi. « Ürdi Behişt » i Kşatra [3] (Şehriver) takib etdi. O da peygambere dedi ki: « Sana ve senin getirdiğin dine inananlara emret, silâhlarını iyi saklasınlar, kahramanca savaşsınlar, yenilmek ve esir olmak alçaklığını kabul etmesinler. » Dördüncü firişteh (Spenta Armaiti [4] — İsfendarmüz): « İnsanlara emret yeri temiz tutsunlar » dedi. Beşinci ve altıncı firiştehler (Harvatat [5] — Hordad ve Amretat [6] — Merdad) Zerdüşte suyun temiz tutulması ve nebatların korunması hakkında tavsiyede bulundular.

[1] Vohu güzel, Manah (huy, tınnet) manasıdır; ikisi birden (güzel yaradılışlı) demektir. Ahura Mazdanın mukaddes düşünce akıl ve ilim sıfatlarına mazhardır.

[2] Aşa, doğruluk, Tanrı yasası, temizlik manalarına gelir, Aşavahišta en iyi doğruluk demektir. (Aşa) ve (Ürd) ikisi aynı manadadır. Yaratanın dürüstlüğünü temsil eder. Cismanî âlemde ateşin koruyucusudur.

[3] Memleket, saltanat ve kudret manalarına gelir. Mazdanın saltanat ve kudretini temsil eder. Madenlerin müvekkeldir.

[4] Spenta mukaddes demektir. Spenta Armaiti mukaddes sevgi, ihlâs, tevazu manalarına gelir. Ahuranın sevgi sıfatına mazhardır. Yer yüzünün müvekkelidir.

[5] Selâmet, âliyet demektir. Mabudun koruyucu ve kifayet sıfatını temsil eder. Suyun muhafızıdır.

[6] Ölmezlik (ebedilik) manasıdır. Ahuranın cavidaniliğini temsil eder. Nebatata müvekkeldir.

Bu kelimeler bu gün olduğu gibi eskiden de senenin altı ayna verilen isimlerdir. Aynı zamanda her ayın içinde de altı gün bu isimleri taşır. Bunlara Emşaspend derler. Emşaspend (mukaddes ölmez) manasına gelir. Hakikî padişah Ahura Mazdanın vezirleri yerindedirler. Ruhânî Âlemde Ahura Mazda da dahil olduğu halde yedi Emşaspend vardır.

Zerdüşt maddî âleme döndü. Artık elinde Avesta vardı. Buna rağmen onu sihirbazlar ve şeytanlar sardılar, eziyet etmek istediler. Zerdüşt yüksek sesle Avestadan birkaç parça okudu. Şeytanların bir kısmı öldü bir kısmı amana düştü. Yeni peygamber iki sene getirdiği dini tebliğ ile uğraşdı. Muhitindeki ruhanîlerin muhalefetleri onun işini güçleştirdi. Turana geçti. Turan padişahı (Erdai Tavang) Zerdüştü kabul etmedi ise de peygamberi himaye etdi. Burada muvaffakiyetsizlikle karşılaşan Zerdüşt, Seyistana, Kâbile gitdi. Kâbil padişahlarına da dinini kabul etdiremedi. Orada Aryaların yaşadıkları yerleri gezdikden sonra nihayet « Belh » de saltanat süren « Güştasb » ın yanına gitdi. Onu dinine davet etdi. Padişahın yanında yetmiş kadar hakîm vardı. Onlarla mübahase etdi ve bütün bilgilerde hakîmleri yendi. Padişah Zerdüşte hürmet ederek sarayının yanında ona bir yer verdi ve Avestayı okuduktan sonra kendisine cevap vereceğini söyledi. Padişahın etrafındaki bilginler Zerdüştü mübahase yolile yenemeyeceklerini anlıyarak hileye sapdılar. Peygamberin yatağına kan, saç, köpek kemiği, kedi başı koydular ve Zerdüştün bir sihirbaz olduğunu Padişaha haber verdiler. « Güştasb » ansızın Zerdüştün odasına girdi; o pis şeyleri görünce kızdı ve peygamberi zindana atdırdı. Birkaç gün Zerdüşt orada kaldı. Bu esnada Güştasbın sevgili atlarından biri bir kazaya uğradı ve hayvanın dört ayağı karnına girdi. Hekimler, baytarlar ne kadar çalışdılsa da atı kurtaramadılar. Zerdüşt bunu duyunca Güştasba atı iyi edeceğini bildirdi. Padişahın emrile onu zindandan çıkardılar, huzura getirdiler. Zerdüşt, dört teklifi olduğunu eğer bunları kabul ederse atı iyi edeceğini söyledi. Teklifleri şunlardı :

Padişah, oğlu İsfendiyar, karısı melike Zerdüştün getirdiği dini kabul edecekler ve bu pis şeyleri Zerdüştün yatağına koyanlar meydana çıkarılacak.

Güştasb teklifleri kabul edince Zerdüşt dua etdi at iyileşdi. Peygamberin yatağına pis şeyleri koyub onu sihirbazlıkla kötüleyenler idam edildiler.

Bu sırada padişahın babası ve kardeşi büyük bir hastalığa tutuldular. Hekimler tedavi edemediler. Zerdüşt dua ederek onları hastalıktan kurtardı. Zerdüştün dört teklifine karşı Güştasb da ondan dört şey istedi :

- 1 — Cennetdeki yerini görmek.
- 2 — Yaşadığı müddetce hiç bir felâkete uğramamak.
- 3 — Cihanın sırlarına vakıf olmak.
- 4 — Sonsuz yaşamak.

Zerdüşt bunları, dört isteğin birini Güştasba öteki üçünü de yakınlarına vermek üzere, kabul etdi. Biraz süt ve nar getirtti. Avestadan bir parça okuyub bunların üzerine üfledi. Sütü Güştasba içirdi. Güştasb maddî âleminden çıkıp cennete yükseldi ve orada yerini gördü. Bir kadeh süt de Güştasbın veziri Camasba verdi (Bu Camasb sonradan Zerdüştün damadı olmuştur). Camasb bu sütü içer içmez bütün bilgilere (ulûmu evvelin ve ahırin) sahib oldu.

Nar danelerinden bir mikdar İsfendiyara verdi. İsfendiyar (روین تن tunç vücudlu) oldu. Bir kadeh süt de İsfendiyarın kardeşi Peşutene verdi. Bu da sonsuz yaşayışa nail oldu.

Güştasb üç gün süren bu düş âleminde uyanınca Zerdüşte inandı. Uyanıklık âleminde de yeşiller giymiş melekler gördü.

Bu meleklerin biri (Vahu menah = Behmen) ikincisi (Aşa Vahišta = Ürdi behişt) üçüncüsü (Azer Hordad) dördüncüsü (Azer) ismini taşıyordu. Bunlar Padişahın tahtına yaklaştılar ve ona Zerdüşün Tanrı peygamberi olduğunu bildirdiler.

Güştasb melekleri görünce kendini kaybetdi. Ayılır ayılmaz memleketin her tarafında (ateskede) ler yapılmasını buyurdu. Bu hâdiseler Güştasbın saltanatının otuzuncu senesinde oluyordu. Turan padişahı (Ercasb) Güştasbın Zerdüşte iman etmesini hoş görmedi. Çünkü Güştasb Ercasba haraç veriyordu. Zerdüş bûna mani oldu Ercasb evvelâ eski haracgüzarına babalarının, dedelerinin dininden ayrılmamasını bildirdi Güştasb hükûmet erkânile meşveret etdi. Zerir, İsfendiyar, Camasb gibi yeni dini kabul eden büyükler sözlerinde sebat etdiler. Neticede din kavgası başladı ve İsfendiyar Ercasbı yendi. Ordusu darma dağın olan Turan padişahı yurduna, Güştasb da پایtahtı olan Belhe döndüler. İsfendiyarı Zerdüş dinini yaymağa memur eden Güştasb saltanatı oğluna bıraktı. Yeni Padişah zaferler kazanıyor, Zerdüşün dinini her tarafa yayıyordu. Güştasb Avestaya nazaran İsfendiyarın kardeşi olan Gerezman tezvirine kapılarak İsfendiyarı (کشدان) Günbedan kalesine hapsedti.

Kendi de Seyistana gidib iki sene orada kaldı. Ercasb İsfendiyarın mahbus, Güştasbında payitahtdan uzakta bulunduğunu duyunca oğlunun kumandası altında Belhe bir ordu gönderdi. Türkler ansızın şehre hücum edib zabtetdiler. Zerdüş bu savaşta (Turberatur) adlı bir türk tarafından yaralandı ve öldü. Zerdüş o zaman yetmiş yaşında idi. Güştasb bunu duyunca acele Belhe döndü Ercasbın ordusunu bozduve bir dağa çekilerek Camasbı İsfendiyara gönderdi. İsfendiyar Ercasbı ikinci defa hezimete uğratdı ve arkasını bırakmadı; Türkistan payitahtında onu ele geçirib öldürdü.

3 — Nazariyeler

Avesta ve eski İran hakkında (İrannâme) [1] isimli çok değerli bir eser yazan Mirza Abbas Zerdüşt ile Musayı hazırlayan medeniyet ve cemiyetleri tedkik ederek diyor ki: [2]

« Zerdüştün zuhuru zamanında Belh bilgi ve medeniyet merkezi idi. O zaman Arya kavmi yurdundan yeni göçüb; bazıları şimal ve şark, belki bir fırka da şimali garbî yani Kafkas tarafından İran hududuna girmiş, orada fütuhât yapıldıktan sonra muhtelif beylikler teşkil eylemişlerdi. İçlerinden derin düşünen insanlar zuhur ve yaradılışın insanı şaşırtan şeylerini takdis eylemişler onları vezinli sözlerle öğmüşlerdir.

Bu devrenin en yükseldiği bir zamanda İranın büyük ahlâk düzelticisi Zerdüşt meydana çıkmıştır. Bu hakim nur ve zulmet, kuvvet ve maddeyi bildirdi. Ondan sonra gelen ahlâkçılar temelde beraber olup bazı ikinci derecede kalan (furu') da ayrılırlar.

Zerdüştün zuhuru zamanını iyice anlamak için onun eserine bakmamız gerekir:

Zerdüşt dininin temeli Ahura Mazdanın tarafını tutub Ahrimanla savaş yapmaktır. O zamanın cemiyeti savaş halinde idi. Zerdüşt dinini himaye eden Güstasb baba ve dedelerin dinini bırakmıyan Ercasb ile harbediyordu. Böyle kavgalar milletlerin çocukluk devresini geçirib gençlik çağına erişdikleri zamanlarda vukua gelir. Reisler birbirlerine üstün olmak isterler. Böyle rekabeller uzun ve korkunç bir savaşla sona erer. Meselâ Tevrat, Kur'an, Rig Veda genç ve ateşli bir cemiyetin ifadesidir. İçinde cür'et, doğruluk, iş, savaş, himmetlilik ve korku ile yalvarma (havf ve reca) vardır; okuyana yeni bir can verir, insanı dünya işlerinde ileri götürür. Bununla beraber ahlâkı da güzelleştirir. Bir de Buda, İsa ve Mani'nin eserlerine bakalım: Bunlar da ihtiyarlamış bir cemiyeti gösterir. Okuyana sabır, yavaş huyluluk, bağışlama, barış, kimseyi incitmemek, dünyayı terketmek, kanaat, bir köşeye çekilmek öğütleri verir; hareketsiz, cansız bir ahlâka sürükler. Eğer Zerdüştün Büyük Daryuş zamanında veya ondan evvel (yani İsadan 5'6 asır evvel) yaşadığını söylersek yanılırız. Çünkü o asrın ruhî haleti Zerdüştün fikirlerine uygun değildir. O asırda Buda ve Konfüçyüs gibi sükûn ve huzur tavsiye eden ahlâklar zuhur etmiştir. İran o zaman ilerlemesinin son derecesine erişmişti. Halbuki Zerdüşt bu ilerlemenin ilk çağlarında meydana çıkmıştır. Musa ile Zerdüştün yaşayışları ve eser-

[1] 1925 senesinde Haydar Abad (Deken) de basılmıştır.

[2] S: 60, 61.

leri arasında, birbirlerinden çok uzakda yaşamalarına rağmen çok benzeyiş vardır. Bu benzeyiş aynı veya birbirlerine çok yakın asırlarda yaşamalarındandır. Musanın düşmanı Firavun, Zerdüştün düşmanı Ercasb idi. Musa Nil nehrinden, Zerdüşt « Daitya » ırmağından geçmişti. İkisi de sihirbazlarla uğraşdılar. Musa Tur dağında Tanrı ile konuştu, ona yalvardı. Zerdüşt « Sevlén, Seblan » dağında Ahura Mazda ile görüşdü.

Musa Turdan Tevrat getirdi. Zerdüşt Sevlén'den Avesta ile döndü. Musanın mucizesi olan « yed-i beyza » ya mukabil Zerdüştün elinde alev saçan bir ateş vardı. Bu iki peygamberden biri aryanî öteki samî olduğu halde getirdikleri ahkâm arasında o derece benzeyiş vardı ki müstesrikler Babil esareti ve Hahamenşî sülâlesi zamanında Beni İsrail'in zerdüşti akidelerini kendi inanclarına katışdırdıklarına hükmetmişlerdir. Bu muhakemeye göre Zerdüştün zuhurunu Musanın yaşadığı asra (İsadan 12'15 asır evvel) yakın bir zamana çıkararak yanlış yapmış olmayız. Rig Veda da Avestadan az evvel yazılmışdır.»...

Aynı müellif Avestanın bir elden ve bir zamanda çıkmayıp bir çok Zerdüştlerin eseri olduğuna hükmediyor. Ve Zerdüşt ilk yetişen bir hakim adı olup bu adı sonradan onun aşiretinden olan ve ruhanî reisliği elinde tutan başka şahısların bir lâkab olarak kullandıklarını söylüyor.

Peygamberin doğduğu yer hakkındaki ihtilâflar da bu suretle halledilmiş oluyor. İrannâme sahibi « İhtimal (Belh) de bir Zerdüşt yetiştirmiştir; çünkü bu vilâyetlerin herbiri bir zaman ruhanî reislerin merkezi olmuştur ve Sasanîler zamanında ruhanî reise Zerdüşt, Rey şehrinde oturan en büyük ruhaniye de Büyük Zerdüşt unvanını verirlerdi diyor.

Avesta nasıl toplanmışdır ve kaç parçadır?

Halife Memun zamanında büyük Zerdüşti ruhanîsi (Ater Feren Baga [1] püseri Ferruh Zad) tarafından yazılan ve Zerdüştiliğin tarih, edebiyat ve âyini ihtiva eden (Dingerd) adlı esere bakılırsa [2] Avesta 21 nüsükdür ve Zerdüşt tarafından Güştasba veya Daranın oğlu Daraya verilmiştir. Avesta bin fasıllık bir kitabmış. Bu mukaddes kitabın iki nüshasından biri « Şapigân » hazinesinde diğeri de Dejnüpişte (evrak hazinesi, defterhane) de saklanıyormuş. İskender istilâsında bir nüshası yanmış. Ötekini Yunanlılar (Şapigân) dan alıp kendi dillerine tercüme etmişler. Avesta dağılmışdı. Bunu önce Eşgâniyan sülâlesinden Belâş toplamışdır. Bu hükümdar (Darmsteter) e

[1] Hudavend, Efendi manasına

[2] Fasil 8, 9

göre milâdın 51 - 78 seneleri arasında yaşayan Birinai Belâşdır [1]. Eşgâniyanın son zamanlarında İran üzerinden yunan nüfuzu yavaş yavaş kalkıyordu. Sasani devleti ise İran milliyetine dayanan bir devlettir.

Bu saltanatı kuran Erdişirin (227 - 241 milâdî) dedesi (İstahr) daki (Anahîr = Nahid) mabedinin mütevellisi idi. Erdişir saltanata geçer geçmez en büyük gayretini zerdüştiliği diriltmeğe sarfetdi.

Paralarının üzerindeki (ateşkede) resmi milli bir alâmetdi. Kitabelerinde kendine «Mazda yasna = Mazdayi ögen» sıfatını vermişti

Bunun oğlu Birinci Şapur (241 - 272) ve ondan sonra gelen Sasani hükümdarları Avestaya çok ehemmiyet verdiler ve onu şerh ve tefsir ettirdiler. Üçüncü Şapur (309 - 370) zamanında tekrar gözden geçirilib ihtilâflı noktaları halledildikten sonra resmî bir şekil aldı. Avestanın Pehlevî tefsiri, (Horde Avesta) yı yazan (Azerbod Mehrispend) elinde son ve katî şeklini aldıktan sonra da ona ilâveler ve şerhler yapıldı. Meselâ (Vendidad) in Pehlevî tefsiri milâdın 528 senesinde bugünkü şeklini almıştır.

(Dingerd) in verdiği malûmata göre Avesta (21) nüsük (deter) dür. (Nâter) adlı beşinci nüsükün yalnız Avesta metni elde olup Pehlevî tefsiri kaybolmuştur. X uncu nüsük olan Vaştâg (Veştâg) in ise ne metni ne de tefsiri mevcuddur. (Dingerd) e göre Sasaniyan Avestasının 19 uncu nüsükü (Vendidad) bugün tamamen eldedir. (Dingerd) in yazıldığı zaman olan 9 uncu asırda (Veştâg) ve (Nâter) den başka Sasaniyan Avestasının tamamı elde imiş.

(Dingerd) 21 nüsükü üçe ayırır :

- 1 — Gasanik
- 2 — Hâta Manserik
- 3 — Datik

Gasanik yani Gatalar yüksek ahlâkî umdeleri, Hâta Manserik ahlâkî bahislerle din kanunlarını, Datik yalnız kanunları havidir. Bu üç kısımdan her birinde yedişer nüsük vardır. Birinci nüsük olan (Gasanik) in başında (Stot Yeşt) gelir. Gatalar Sasaniyan zamanındaki şekliyle bize kadar gelmiştir. Umumiyetle denebilir ki Avestanın dua ve ibadet için gerek (mobed) lere ve gerek halka lâzım olan kısmı saklanmış; az ihtiyac duyulan kısımları zayi edilmiştir. Bu günkü Avesta beş cüzü'den mürekkebirdir.

- 1 — Yesna
- 2 — Vispered
- 3 — Vendidad
- 4 — Yeşt
- 5 — Horde Avesta

[1] Gataları farsçaya çeviren (Pur Davud) milâdın 148 - 191 seneleri arasında yaşayan Üçüncü Belâş olduğuna ihtimal vermektedir.

Yesna

Avestanın en mühim kısmıdır; tapmak, öğmek, namaz, yalvarmak, bayram manalarına gelir [1]. Yesna dinî merasim esnasında okunur. Topu (72) fasıldır. Her fasla (Haiti, bugün Hâ) diyorlar. Parsiler Yesnayı iki büyük kısma ayırırlar:

1 — 1 - 27

2 — 28 - 72

Bu 72 fasıldan 17 Haiti Gatalara aid olup Avestanın en eski kısmı sayılır.

Vispered

Bu kelime (Visperetu) dur ve bütün büyükler (سروران) manasına gelir. Pehlevîce Vesp, Pazend dilinde Hervesp hep, bütün demektir. Red (Avesta dilinde Retu) cesur, bilgili, uslu manasına gelir.

Vispered başlı başına bir kitab değildir. Yesnanın parçalarındandır ve dinî merasim esnasında Yesnasız okunmaz. «Vispered» in fasıllarına Girde derler. Fasıllarının sayısı kati olarak belli değildir; 23 ile 27 fasıl arasındadır.

Vendidad (Viderdat)

Üç kelimedenden mürekkep olup «Şeytana zıt kanun» demektir. «Vendidad» dinî merasimde okunmaz. Mevzuları muhtelifdir. «Vendidad» ın fasıllarına Fergerd ismi verilir. 22 fasıldır:

1 inci «fergerd»: yeryüzünün ve memleketlerin yaradılışı hakkındadır.

2 inci «fergerd»: Cem - yem destanıdır.

3 üncü «fergerd»: dünyanın iyiliği ve kötülüğü hakkındadır.

4 - 21 inci «fergerd»: yemin etmek, vadini tutmak, ahdini bozmak, temizlik, yıkanmak, suyu temiz tutmak, ölüye aid merasim, leş ve pislikten kaçınmak, tövbe, inabe, keffare, hekim ücreti, doğru ve yalancı yol gösterenler (pişva), tırnak ve saç temizliği, sabah ötüp insanları ibadete çağıran horozla köpeğin meziyetleri gibi dinî hükümler ve kanunlardan bahseder.

Yeşt

Avestanın dördüncü cüz'üdür. Yeşt, Yesna kelimesinin ailesindedir; öğmek, yalvarmak manasına gelir. Yesna, umumî manasile «öğmek» dir; «Yeşt» Tanrıyı öğme, Emşaspend, Firişteh ve İzidlere yakarıştır.

[1] Bu kelime Sanskritcede (Yecene), Pehlevide (yezišn) dir.

Bu gün « Yešt » ler şiir halinde değilse de ölçülü, şairane ve yüksek hayalleri havidir. Aslan « Yešt » ler « Gata » lar gibi sekiz, bazan on, on iki kıtalara ayrılmıştı. Sonradan üzerinde değişiklikler yapıldı; bazan tefsir metin yerine geçdi ve tâbiî ölçülü şekli kayboldu. Bununla beraber onların vezinleri bu gün iyice biliniyor. Bugün elimizde (21) Yešt vardır. Bazıları kısa bazıları çok uzundur:

1 - Ormuzd yešt, [1] 2 - Heft Emšaspand yešt, 3 - Ürdi Behišt yešt, 4 - Hordad yešt, 5 - Aban yešt, 6 - Horşid yešt, 7 - Mah yešt, 8 - Tîr yešt, 9 - Guş yešt, 10 - Mihr yešt, 11 - Suruş yešt, 12 - Reşen yešt, 13 Ferverdin yešt, 14 - Behram yešt, 15 - Ram yešt, 16 - Din yešt, 17 - Erd yešt, 18 - Eştad yešt, 19 - Zamiyad yešt, 20 - Hôm yešt, 21 - Venand yešt. Bunların içinde 5, 8, 10, 13, 14, 17, 19 uncu « Yešt » ler çok eskidir.

Horde Avesta

Küçük Avesta demektir.

Pehlevîce (Hortek Apestak) denir. Bunu yukarda söylediğimiz gibi (Azerbod Mihr Spend) İkinci Şapur (310-379 Milâ. Son) zamanında yazmıştır. Namaz, dualar, günün vakitleri, ayın mübarek günleri, şenelik dinî bayramlar gibi bahisleri havidir. Bunlar ufak tefek farklarla büyük Avestadan çıkarılmıştır. Horde Avestanın büyük bir kısmı Pazend dilile yazılmıştır. Bu eserin birinci kısmı (niyayiş - yakarış) lardır. İkinci kısmı (Siruze) dır. (Siruze) ikiye ayrılır: Büyük ve küçük. Siruzeden her kısım ayın otuz gününden birine müvekkel olan firişteh için olub o gün okunur. Siruzenin tamamı bir ölüm vak'asının otuzuncu günü okunur.

Üçüncü kısım (Gâhan) dır ki günde beş vakit namazı bildirir.

Dördüncü kısım (Âfringân) dır. Birinci Afringân ölmüş dindarların ruhlarının bağışlanması için okunur. İkincisi (Afringânı Gatha) dır. Eski İranda şemsi senenin tam 365 gün olması için her senenin sonuna beş gün katarlar. Bu suretle senenin 12 ayını tamam otuzar gün sayarlar. Bu beş güne (Behizek) derler. İkinci Âfringân bu beş güne mahsusdur.

Üçüncü (Afringânı Reptun [2]) dır ki yazın başında ve sonunda okunur.

[1] Ahurahî Mozdao, 2 - Büyük melekler, 3 - Aşahi Vahiştahi, 4 - Haurvetâto, 5 - Apam, 6 - Hvare Hşætehi, 7 - Maogo, - 8 Tîştriyehi, - 9 - Geuş, 10 - Mith-rohi, 11 - Sraoşahi. 12 - Raşnaoş, 13 - Fravaşinam, 14 - Varettra ganahi, 15 - Raman, 16 - Daeneyao, 17 - Aşoiş, 18 - Arštato, 19 - Zemo, 20 - Havanim, 21 - Venent,

[2] Rapitvina

Dördüncüsü (Afringânî Gâhenbar [1]) dır ki senenin altı dinî bayramında okunur.

Gatalar

Avestanın en eski ve en mukaddes kısmı « Gatalar » dır. « Gatalar » « Yesna » nın cüzü'lerindendir. Avestada bu kelime « Gaha », Pehlevîde « Gas » cem'i « Gasan » dır. Sonundaki (ik) sıfat ekidir. Pehlevîde de « Gata » nın her şiirine « Gas » derler. Sanskrit dilinde (Gâsa), eski Brahman ve Budist kitaplarında nesir arasına sokulan manzum parçaların adıdır. Avestanın Gatası da böyle idi. ●ölçülü olduğu için (Gata = nazım, şiir, ır) denmiştir. Fakat ölçüsü bu gün İranda kullanılan (Aruz ölçüsü) ne benzemez. Öteki Hindu Avrupaî kavımların şiir ölçülerine yakındır. Brahmanların « Rig Vida » sında birkaç mısradan bir kıta yapmışlardır. Beyitlerin sayısı, hecelerın ahengi, her mısraın muayyen yerindeki kesim (takti) bakımından « Gatalar » « Rig Vida » yı hatırlatır. İkisi de aynı menbadan gelmiştir. Çok eskidenberi Gatalar Zerdüştin sözleri sayılır ve hususî bir saygı ile karşılanırdı. Sasaniyan Avestasında (Stot yeşt) ismindeki birinci Gasanik nüstikü başında gelir. 57 inci Yesnanın sekizinci fıkrasında şöyle yazar :

« Biz, Zerdüş Spentmanın beş Gatasını ilk önce okuyan kutlu meleği öğretiyoruz. »

Vendidadın 19 uncu fergerd 38 inci fıkrasında beş Gatadan yardım isteniyor. « Vispered » in birinci girdesinde de beş Gatanın adı anılıp her birine (durud = hamdü sena) gönderilir.

Gatalar uğur ve kut vermek için Avestanın diğer cüzleri arasına sokulmuştur. Eski İranlıların hususî isimlerinin arasında bir çok « Pencboht » a raslanır. (Bohten بخت) Pehlevî dilinde kurtulmak demektir. (Penc = beş) den ise beş Gata maksuddur. Yani Gatalar tarafından kurtarılmış manasınadır. Gataların tamamı 17 Haiti (fasıl) 238 kıta, 896 mısra, 556● kelimedir. Bu şiirler bu gün İran edebî âlemine en eski zamanlardan armağan kalan en eski eserlerdir.

Gatalar sarf ve nahiv, dil, tabir, fikir itibarile Avestanın öteki kısımlarından farklıdır. Onda kullanılan birçok lûgatler Avestada yokdur. Bu lûgatlerin benzerlerini Brahmanların en eski dinî kitaplarında aramak lâzımdır. Brahman ve Budist kitaplarında Gata kelimesinin manasına bakılırsa Avesta Gatasına bu gün elde olmayan mensur bahislerin bir cüz'ü demek kabildir. Bu bahisleri belki iyice ezberlensin diye ölçülü bir hale koymuşlardır.

[1] Senenin altı faslından her birine Gâhenbar derler. Bu taksim sonraki zamanlara aiddir. Avesta seneyi yaz ve kış diye ikiye ayırır.

Bu biçimde yazmak Hindu Avrupai kavımlara mahsusdur. Gataların bu günkü hali de eskiden mensur bahisler arasına katılmış ölçülü parçalar olduğunu isbat eder. Çünkü birçoklarının başı ve sonu yoktur; birçok yerlerde de birden kesilmiş ve tamamlanmamıştır. Bu onun manasını tamamlayan ve aydınlatan nesir kısmının ortadan kalktığını, şiir kısmının ise hafızalarda yaşadığını gösterir. Bazı yerlerde birkaç kıt'anın birbirine bağlı olması ise ya aradaki mensur aralığın çok az olmasından veya hiç olmasından ileri gelmiştir. Mamafî Gataların böyle dağınık olması onların vuzuhunu bozmaz. Bilâkis beş Gata fikir ve hayal bakımından başdan başa birbirine bağlıdır. Denilebilir ki Sasanî zamanının Gataları bugün hemen hemen tamamen eldedir. Gatalar Zerdüştin kendi sözleridir. Avestadaki beş Gata Tevratdaki beş (sefer) e benzer.

1 inci Gata

Ehnud Gat

Birinci Gatanın ismi (Ehune veiti) yani (Ehune veiti) ile başlayan Gata demektir.

Bu Gatanın ismi bugün mevcut olmayan bir kıt'anın ilk iki kelimesinden alınmıştır. Bu kelimenin manası (Büyük, baş, sahib) dir. Birinci «Gata»nın ismi Pehlevîde (Ehnud Gat)dır. Ehnud Gat yedi (Hâ) yı ihtiva eder. 1,2,3 üncü (Hâ) lar on birer kıt'a, 4 üncü 22; 5 inci 16; 6 inci 14; 7 inci ise 15 kıt'alıdır. (Ehnud) un her kıt'ası 3 mısra, her mısra 16 hecelidir. Kesim yeri 7 inci heceden sonradır 7 + 9.

Mensur 7 Hâ — Birinci Gatadan sonra (Heptin Haiti = yedi parça) başlar. Bu, nesir olduğu için Gataya dahil değildir. Fakat eskidenberi bu parçayı birinci Gata ile ikinci Gata arasına koymuşlardır. Bunlar Gataya benzerler, aralarındaki fark birinin manzum diğerinin mensur olmasıdır. Bir de bu yedi (Hâ) Gatalar kadar eski değildir. 35 inci Yesnaden 42 inci Yesnaya kadar devam eder.

2 inci Gata

Uştud (Uşteveiti) Gat

«Uşte» yani selâmet ve afiyet ile başlayan Gata demektir. 43 üncü Yesnaden 46 inci Yesnaya kadar devam eder. 4 (Hâ) dan ibaretdir. 1 inci (Hâ) da 16, ikincide 20, 3 üncüde 11, 4 üncüde 19 kıt'a vadır. Her kıt'a beş mısralı, her mısra, 11 hecelidir. Kesim yeri dördüncü hecededir: 4 + 7.

3 üncü Gata

Spentmed (Spentamainyu) Gat

Bu Gatanın ismi (mukaddes akıl) manasınadır, Dört (Hâ) yı havidir. 47inci Yesnadan 50 inci Yesnaya kadar devam eder. 1 inci (Hâ) da 6,2 ve 3 üncülerde 12; 4 üncüde 11 kıt'a vardır. Her kıt'a 4 mısra ve 11 hecelidir. Kesim yeri 4 üncü hecededir: 4 + 7.

4 üncü Gata

Vohu Hışter (Vohu Hoşatra) Gat

Bu Gatanın ismi (İyi güç, güzel memleket) manasına gelir. 1 (Ha) yı havidir. 22 kıt'adan ibaret olan bu (Hâ) 51 inci Yesnadır. Her kıt'a 3 mısra, her mısra 14 hecedir. Kesim yeri ortadadır. 7 + 7.

Bu Gatadan sonra mensur bir (Hâ) başlar. 52 inci Yesna bu kısa (Hâ) dır.

5 inci Gata

Vehıştveşt (Vohıştaiştay) Gat

Bu Gatanın ismi (en iyi dilek, en iyi zenginlik) manasına gelir. Dokuz kıt'adan mürekkebdır. Her kıt'anın iki kısa iki uzun mısrası vardır. Kısa mısraların herbiri 12 şer hecedir. Kesim yeri yedinci hecededir: 7 + 5.

Büyük mısralar (19) hecelidir. Kesim yerleri yedinci ve on dördüncü hecelerdendir. 7 + 7 + 5

EHNUD GAT

Ehnud Gat

Yesna : 28

Zerdüştün düşüncesi, sözü ve işi başdan başa ilham eseridir. Ey Emşaspendler, bu (dua [1]) Gatayı kabul ediniz. Mukaddes Gata size hamdû sena olsun.

— 1 —

Mazdanın mukaddes aklını sena için ellerimi yardım istiyerek kaldırır ve ey doğruluk, her şeyden evvel dilerim ki (Vohu menah — temiz tıynet)yı ve yaradılışın ruhunu hoşnud edeyim.

— 2 —

Ey Mazda Ahura ve ey Vohu menah, ben size hizmet edecek adanmış. Doğruluk vasıtasile iki cihanın zaferini bana ihsan ediniz. O zafer ki dindarlara saadet ve neş'e verir.

— 3 —

Ey Mazda Ahura ve ey Aşa ve ey Vohu menah ben sizin ve Arimaiti tarafından kendilerine ebedî diyar hazırlananlar için terennüm ediyorum (Gatayı okuyorum). Şimdiye kadar kimse tarafından terennüm edilmeyen bu duaları sizden yardım istediğim zaman imdadıma koşasınız diye okuyorum.

— 4 —

Ben temiz tıynet ile beraber dindarların ruhlarını korumak vazifesiyle mükellef olan insanım. Çünkü iyi işi Ahura Mazdanın nasıl mükâfatlandırıdığını biliyorum. Vücudumda kudret ve kuvvet oldukça insanlara doğruluk yolunu öğreteceğim.

[1] Bundan evvel Gataya dahil olmayan bir dua okunur.

Ey doğruluk ne zaman sana erişeceğim? Ne zaman bir bilgiç gibi temiz tıyneti görecek, büyük Ahuranın barigâhı ile Mazdanın celâlini temaşa ederek sevineceğim. Umuyorum ki dil ve belâgatimle ve bu ayının feyzi ile yol kesenleri her şeyden büyük olan (Tanrı)ın yoluna götüreyim.

Ey Mazda, vadetdiğin gibi Vohumen ve Aşa ile Zerdüşte gelip bana sebat ve kuvvetli bir istinadgâh ihsan et. Ta ki onun yardımı ile düşmanlarımı yenip muzaffer olayım.

Ey doğruluk, temiz tıynetin azametini bana yardımcı et. Ey Armaiti Güştasb ile benim dileklerimizi bağışla. Ey Mazda, ey benim padişahım, öyle yap ki senin peygamberin kendini dinleyenler (kendine itaat edenler) edinsin.

Ey her şeyden iyi olan ve en iyi doğruluğu irade eden, ünlü kahraman Fraşaoştra [1] ile kendim için ve sana inanan seni isteyen insan için, ebedî temiz tıynetliliğin niymeti olan en iyi şeyi dilerim.

Senin ihsanlarına şükranе olarak Ey Ahura Mazda, ey doğruluk ve ey temiz tıyent, daima gazabına uğramamak için çalışıyorum. Ey sen ki bizim istediğimiz senden zuhur etmiştir ve cennet umudumuz senden yandır, senden kendi hamdü senana dair terennümler dilerim.

İşlerinin doğruluğu ve fikirlerinin temizliği dolayısıyla ihsana lâyık gördüğün insanların dileklerini yerine getir. Zira iyi biliyorum ki sana tapşırılan bu yakarışlar ve terennümler dergâhında kabule mazhar olub iyi neticeler doğurur.

[1] Camasbın kardeşi, Zerdüşün kaynatası ve hamisi.

Mademki doğru iş ve iyi düşünceyi halka kendilerini korumak için tavsiye ve tevdi edeceğim; öyle ise Ey Mazda bana kendi dil ve aklınla öğret ki ölümden sonraki yaşayış nasıl olacaktır?

Yesna: 29

Ey Ahura Mazda, (Yaratılışın ruhu) senin dergâhına şikâyet ediyor ve diyor ki: beni kimin için vücuda getirdin, kim beni yarattı? Zulüm, kavga, gazab, beni âciz, zayıf bir hale sokdu. Benim senden başka koruyucum yoktur. Bana ebedî bir yaşayış ve bahtiyarlık ihsan et.

O zaman Yaratılışın ruhunu yaratan, Aşa (doğruluk) dan sordu:

— Sen (Yaratılışın ruhu) için ona huzur verecek, onun yarı ve teselli vericisi olacak bir âdil hâkim (daver) tanıyor musun? Kimdir o kimse ki böyle bir hüküm vermeğe lâayık olsun, o kimse ki gazabı ve (yalan) ın dostlarını yensin, mahvetsin?

Aşa yaratana cevap verdi:

— Yaratılışın ruhu için kuvvetli bir yardımcı yoktur. İnsanlar arasında maiyetlerine nasıl muamele edileceğini bilen kimse yoktur. (Ahura söyler:)

Faniler arasında en kuvvetli odur ki ben onun istimdadını kabul eder ve yardımına koşarım.

(Aşa söyler:) Her kesden iyi olan Mazda, şeytan ve insanın geçmiş zamanda yaptıklarını ve bundan sonra yapacaklarını bilir. Hüküm Ahura-nındır. O ne irade ederse biz ona razıyız.

Ben ve (Yaratılışın ruhu) ikimiz ellerimizi Ahuraya kaldırıp ona hamd ü sena ediyoruz ve dileyoruz ki iyi iş yapanların zeval bulmalarını, (yalan) a dost olanların (doğru) yolunda çalışanlara galib gelmelerini reva görmesin.

O zaman Mazda Ahura, bilen (alim) ve din ü mezheb yollarını tanıyan Tanrı kendi söyler:

— Senin için mukaddes ayine göre hareket eden âdil bir hâkim yoktur. Huda hayvan besleyen köylüyü sana tesliyetkâr olarak verdi.

Bu hamd ü sena terennümleri iradesi doğrulukla müsavî olan bir Ahura Mazdadandır ve cihanın ve cihandaki doğru işli insanların kurtuluşu ve sadeti için nazil olmuştur.

(Yaratılışın ruhu sorar:) Ey Vohumen insanlar arasında kim beni korumak için seçilmiştir.

(Vohumen cevap verir:) İlâhî ayîni kabul eden biricik şahıs (Zerdüşt İspentman) dır. Ey Mazda doğruluk fikrini yayan odur. Bu sebebdan ona güzel söz (belâgat) verilmiştir.

Ozaman (Yaratılışın ruhu) coşdu; (söyler:) âciz bir adamın avazı kulağıma geldi. Ben yürekli ve güçlü bir er istiyordum. Ne zaman böyle yüksek bir kahraman feryadına koşacak ?

(Zerdüşt söyler:) Ey Ahura, Yaratılışın ruhuna kudret kuvvet ihsan et ve (doğruluk), (temiz tıynet) ile gücünü artır ki onun kuvvetile sulh ve rahatlık kararlaşsın. Evet ey Mazda ben anladım ki sen onu artırabilirsin.

— Adalet, temiz düşünce ve şehriyarlık nerede? O halde ey insanlar (beni kabul ediniz, ta ki bütün benim yolumda gidenler anlasın. (Yaratılışın

ruhu söyler:) Ey Ahura, işte bizim sığınacağımız, dayanacağımız geldi. Bunun şükranesi olarak sana hamdû sena sunuyoruz.

Yesna: 30

— 1 —

İşte dinlemek isteyenler için sözüm var: Her şeyden evvel bilen adam, Ahuraya hamdû sena ve Vohumen'e yakarmak için olan bu terennümleri ve bunu dinleyib (itaat edib) doğrudan doğruya parlak saraya (cennete) giden insanın saadetini aklına yerleştirmelidir.

— 2 —

Bu en büyük sözlere kulak veriniz. Onları aydın bir düşünce ile mutalâa ediniz. Bu iki ayîn (yalan ve doğruluk) arasındaki farkı düşününüz. Ondan evvel ki son gün erişir ve herkes kendi kendine dinini ihtiyar eder. Ola ki sonunda muradımıza ereriz.

— 3 —

İlk önce tasavvur âleminde zuhur eden o ikiz iki cevherden [1] birisi düşüncede, sözde ve işde iyiliktir; öteki de kötülüktür (düşüncede, sözde işde). Bilgili adam bu ikisinden kötülüğü değil iyiliği seçmelidir.

— 4 —

Bu iki cevher buluşdukları zaman yaşayış ve ölümü vücuda getirdiler. Bu yüzdendir ki akıbet yalana tapanlar en kötü yere (cehennem) doğruluk arkasından gidenler en iyi yere (cennet) gideceklerdir.

— 5 —

Yalana tapan bu iki cevherden en kötü işi seçmiştir. Doğruluk arkasından giden daima işi ile Mazda Ahuranın hoşnudluğunu kazanmış ve ilâhî bir bezekle bezenmiş olan (خردمند) ı ihtiyar etmiştir.

[1] Asli ve kadimi yerinde kullanılmıştır.

« Div » ler de bu iki cevher arasında iyiyi kötünden ayırmadılar. Zira birbirleriyle danışdıkları zaman aldatma (divi) gelib yetişdi; onlar da naçar en kötü düşünceyi seçtiler. O zaman gazaba yönelib onun vasıtasile insan yaşayışını mahvederler.

İlâhî kudret (Hşatra), temiz tıynet (Vohu mena), doğruluk (Aşa) da insanın yardımına koşdular. Sevgi meleği (Armaiti) insan kalıbına son im-tihan gününde mükâfat görebilsin diye payidarlık ve sebat bağışladı.

Ey Ahura Mazda günahkârlar için senin cezan eriştiği zaman Vohumen de yalanı kısıktırak bağlayıp doğrunun eline teslim edenler için senin em-rinle ebedî diyarı hazırlar

Biz insanlara doğru yol gösterenler gibi yaşamak istiyoruz. Ola ki Maz-da ve melekleri bizim tarafımıza gelirler ve bize doğruluk ve yardım ba-ğışlarlar; ta ki düşüncemiz bilginin menbaına yol bulsun

Ondan sonra cihanın rahatlığına yalan felâketi erişir. Mazda, Vohumen ve Asa'nın kutlu sarayında vadedilen mükâfat hayırlı işler görüb iyi ad bırakanlara verilir

Ey insanlar, eğer Mazdanın ezeli hükmünden nasib aldınızsa ve bu dünya ile ahiretin saadetinden, yalana tapanın ebedî ziyan ve azabından, iyilik iste-yenlerin menfaat ve hazzından haberdar oldunuzsa o zaman sizin için gü-zel bir istikbal vardır.

Yesna: 31

— 1 —

Buyurduğun vechile işte bir söz söyleyeceğim ki onu işitmek, yalanın hükmüne kulak verib doğruluğa aid olan her şeyi mahvedenler için acıdır; fakat yürekden Mazdaya inananlar için güzel ve tatlıdır.

— 2 —

Seçilecek en iyi yol size gösterilmediyse ben âdil bir hâkim sıfatile size koşuyorum. Öyle âdil hâkim ki Ahura Mazda dahi onun doğruluğuna ve iffetine şahiddir. Ta ki hepimiz mukaddes ayinin gösterdiği yolda yaşayalım.

— 3 —

Bu iki güruh için (Spenta mainyu) ve (Azer) in elile ne mükâfat ve ne mücazat vereceksin? Din yolunda çalışan insanın akıbeti ne olacaktır?.

Ey Mazda, beni kendi dil ve sözünle bunlardan haberdar buyur ki ben onları insanlara tebliğ edeyim.

— 4 —

Doğrulukdan istimdad edib Mazda ve melekleri çağırıldıkları zaman, (Aşa) ve (Armaiti) den (yardım dilersiniz) ozaman ey Vohumen, ebedî âlemi umabilir ve onun kuvvetiyle yalana karşı zafer kazanabiliriz.

— 5 —

Ey Aşa beni en iyi hazzımdan haberdar et; ta ki ey Vohumen onu birbirinden ayırd edib bana niçin hased etdiklerini anlayayım ve ezberliyeyim. Ey Mazda Ahura bana vücuda gelecek şeylerle varlık şeklini kabul etmeyecek şeyleri öğret.

— 6 —

Temiz tıynetliliğin bereketiyle mevcut ve payidar olan İlâhî diyarın en iyi hazzından yani Mazdanın cenneti âleminde o kimse nasib alsın ki beni tekâmülün kutlu terennümünden ve doğruluğun ebediliğinden alıberdar eder.

— 10 —

— 7 —

Yaradılışın ilk gününde bu güzel barigâhın aydın olmasını düşünen, kendi aklının kudretiyle doğruluğu yaratandır. Ey Mazda Ahura, o barigâh daima senin yükseldiğin iyi tıynetlilerin makamıdır.

— 8 —

Ey Mazda sana gönül gözü ile baktığım zaman düşüncemin kuvvetiyle anladım ki evvel sensin, ahır sensin, temiz tıynetin babası sensin, doğruluğu yaratan sensin, cihan işlerinin âdil bâkimi sensin.

— 9 —

Armaiti senindir, hayvanları yaratan kudret ve çiftçilerle çifçi olmayanlardan herhangi birine sığınmak hususunda onları serbes bırakan parlak akıl sendendir.

— 10 —

Beygir bu ikisinden temiz tıynetindostu olan çalışkan çiftciyi tercih etti. Çiftci olmayan (چادر نشین - çadırda oturan) onu bulmak için ne kadar kendini azaba soksa senin beğenilen, öğülen haberin sayesinde muvaffak olmaz.

— 11 —

Ey Mazda, sen yaradılışın ilk gününde kendi aklından beşer, din ve düşünce kuvveti yarattığın ve hayatı madde kalıbına sokduğun ve iş ve irade yarattığın zaman istedin ki her bir kimse kendi iradesile içinden inandığı yolda yürüsün.

— 12 —

O ilk günde birisi ölçülü, tartılı sözlerle sesini yükseltmiş; bir başkası yalan sözle kavga koparmış; bilen bilmeyen herkes duygu ve düşüncesine yakışanı yapıyor; Armaiti birini bırakıp birine koşuyor ve hâlâ tereddüd içinde olanlara öğüd veriyor.

— 13 —

Aşikâr olsun gizli olsun cezaya lâayık olan her işi, hatta en büyük tövbeğe lâayık olan en küçük kötü bir işi sen (Aşa) nın yardımile bilirsin ve parlak gözlerinle her şeyi görürsün.

— 14 —

Ey Ahura, senden soruyorum: hesab günü gelib geçtiği zaman defteri amallerine göre doğruluğun dostları sırasına girenlerin âkıbetleri ve yalana yar olanların cezaları nasıl olacaktır?

— 11 —

— 15 —

Senden soruyorum ey Ahura, fenalığın ve yalana tapınmanın hüküm sürmesi için çalışanın cezası nedir?

O fena adamın ki köylüden kendine hiç bir zarar (incitme) gelmediği halde işi gücü hayvanları ve çalışan köylüleri incitmekdir.

— 16 —

Senden soruyorum, eğer bir bilen [1] doğruluk sayesinde hanümanı, şehri, köyü yüceltmek, sana benzemek isterse, ey Ahura Mazda ne zaman istediğine erişir, ve nasıl davranmalıdır?

— 17 —

Doğruluk peşinde koşanla yalana inanandan hangisi daha büyüktür? Gerekidir ki bir bilen başka bir bileni bundan haberdar etsin. Bilmeyenin bundan fazla şaşırması bir halde kalması yakışık almaz. Sen ey Mazda Ahura temiz tıynetlilikde bizim öğreticimiz ol.

— 18 —

İçinizden hiçbiri yalana tapanın sözlerine ve hükmüne kulak vermemelidir. Zira o evi barkı, şehri, köyü bozgunluğa (karışıklığa) ve fakirliğe düşürür. Öyle ise onu silâhla defediniz, (kendinizden) uzaklaştırınız.

— 19 —

Doğrulukdan nasibedar olanı dinleyiniz; o bileni dinleyiniz ki o, yaşayışa derman verir. O kimseyi dinleyiniz ki o, sözünü isbat için ey Ahura, senin davacılara hüküm vermek için alevlendirilen kızıl ateşinin karşısında berk durabilir.

— 20 —

Doğruluk dostuna inanan ileriki yaşayışta, uzun süren bir alçaklık, karanlık, kötü yemek, ağlamak inlemek nedir bilmez. Fakat siz ey yalana tapanlar, eğer işleriniz vicdanlarınıza yol gösterirse hayatınız böyle geçecektir.

[1] Bilen (dānā) dan maksad Zerdüştin kendisidir.

Mazda Ahura kendi bütün gücünü, ululuk kudretini kemal (Haurvetâto) ebedîlik (Amretat), doğruluk (Aşa) hükümdarlık (Hşatra) ve temiz tıynetlilik (Vohumena) le beraber, o kimseye verir ki o, düşüncede ve işde kendisine dostdur.

Bilene ve anlayana aşikârdır ki ey Mazda Ahura, senin değerli yardımcın sözü ve işi ile doğruluğa ve iyiliğin ebedî diyarına arka (zahîr) olandır.

Ehnud Gat

Yesna: 32

— 1 —

(Zerdüşt söyler) Mazda Ahuranın affına nail olmak için ileri gelenler, (şürefa) çiftçiler (بر ذیكران) [1] ve hatta siz ey divler benim öğretdiğim gibi çalışınız biz senin kölelerin gibi sana düşman olanları senden uzaklaştırmak istiyoruz.

— 2 —

Onlara [2] temiz tıynet ve aydınlık (nur) ile birleşmiş olan yaratan; Mazda Ahura (Hştra) vasıtasıyla cevap verir: Sizin içinizde dindar (zahid) ve mukaddes olanların yürekden gelen ibadetleri dolayısıyla biz sizi kendimizden sayıyoruz.

— 3 —

(Zerdüşt söyler) Fakat siz ey şeytanlar ve sizi öğen kimse, kötü tıynetlilerin soyundansınız. Sizin yaptığınız yalan, kendini beğenmek ve bir zamandanberi yedi iklime şöhreti yayılan bu neviden işlerdir.

— 4 —

İnsanlara en kötü darbeyi vurana inandığınızdanberi size iyi düşünce-den uzak, Ahura Mazdanın emirlerinden kaçan, mukaddes ayinden yüz çeviren şeytanların dostu adını vermek gerek.

[1] Bu kıt'ada Zerdüşt insanlardan üç tabakaya ve divlere hitab ediyor; fakat yalnız bu üç tabaka [sınıf] cevap veriyor.

[2] [Onlar] dan maksad olan yukarda söylediğimiz üç sınıftır.

Siz ey şeytanlar, onun [1] (Grihma) ve mayub teynetin kendi kötü düşünce ve sözile size öğrettiği işi yaparak insanları iyi ve sonsuz yaşayıştan mahrum ediyorsunuz. Hem yalana tapana insan yaşayışını mahvetmeyi o (Grihma) öğretmiştir.

O, günahının çokluğundan istediği gibi bir şöret bırakmağa niuvaffak oldu. Ey Ahura, sen herkesin hizmetini bilir ve hatırında tutarsın. Sen kendi bütün aklınla ondan haberdarsın. Ey Mazda ve ey Aşa, onun muhakemesi senin ebedî diyarında yapılacaktır.

Bu günahlardan hiçbirini bilen bir adamdan zuhur etmemelidir. Zira bilindiği gibi erimiş madenle yapılması kararlaştırılmış olan bir imtihandan sonra netice ve menfaate erişecekler. Günahın akibetini, ey Mazda Ahura, sen herkesden iyi bilirsin.

(Vivehvent) in [2] oğlu (Cem) in [3] günahkârlardan olduğu aşikârdır. O kimse ki insanların hoşuna gitmek için onlara et yemesini öğretmiştir. Ey Mazda ileride ikimizin arasındaki davayı sen halledeceksin.

İnsanı yoldan azdıran öğretici bütün yaşayışı ve dini lekeler ve insanların, temiz tiynetlilerin değerini tanımalarına mani olur. Ey Mazda ve ey Aşa ruhumdan gelen bu şikâyetlerle senin dergâhına şekvaciyim.

[1] Divyesnanın pişvalarından ve peygamberlerinden biridir. Zerdüşt dinine muhalifdir.

[2] Vivehvent (Vivengehan arablaştırılmış şekli Vivencehen) Cemşidin babasıdır.

[3] Avesta da ismi geçer. Vendidad 2 inci fergerdde şöyle yazar: Ahura evvelâ Cem'e peygamberlik teklif etti. Cem kendinde peygamberlik kudreti göremedi. Âciz olduğunu söyledi. Sonra saltanat verildi. Bin senelik saltanat esnasında çoğalan mahlûkatın sığışabilmesi için yer yüzünü üç misli genişletti. Sonradan kendini büyük görmesi üzerine saltanat nuru ondan silindi. Bunun asıl ismi Yimadır. Sonundaki (şid) ise (Haşaeta) dır. Avestanın başka yerlerinde yema ekiz manasına gelir. Brehmenlerin mukaddes kitabında yema ve kız kardeşi yemi Adem ve Havva gibi insan soyunun ilk erkek ve dişisidir.

Bu o kimsedir ki mukaddes sözü lekeleyib hayvanları ve güneşi çirkinlikle yadediyor. Bu öyle bir çirkinliktir ki gözlerle görülebilir. Akıllıları yalana tapanlardan sayıyor. Otlakları viran ediyor, doğruluğun arkasında koşanlara karşı silâh kullanıyor.

Onlar yaşayışı mahvetmeğe çalışan kimselerdir. Ey Mazda bu yalana tapanlar daima bu doğruluk peşinde koşanların kadınlarını erkeklerini haz ve menfaat umuduyla en iyi tıynetden uzaklaştıрмаğı düşünürler.

Ey Mazda senin nefretin, öğütleriyle insanları iyi işden döndürenlerin ve şevinceden bağıra çağıra öküz kurban edenlerin üzerine olsun. Grehma ve onun yolunda gidenler ve yalana mail olan (Karpan) lar [1] ve hükümetleri onlardandır.

Grehma ve dünyada yaşayışı mahvedenler öteki dünyada çirkin tıynetliliğin sarayına girdikleri zaman her ne kadar senin peygamberinin haberi irişince ağlayıp inerlerse de yine doğruluğun yüzünü görmekten mahrum kalırlar.

Çok zamandanberi Grehma ve öküzü kurban edenler kendi bütün düşünce ve kuvvetlerini zulme hasretmişlerdir.

Zira bu suretle yalana tapanlara yardım etdiklerini sanıyorlar ve diyorlar ki (Ölümü uzaklaştıran) [2] bizim yardımımıza koşsun diye öküz kurban edilmesi lâzımdır.

[1] Kurban ve fidiye adabını güden manasıdır. Brehmenler içinde din adamlarından sayılan Karpan Zerdüş ayininde dine muhalifler arasındadır.

[2] Zerdüş ayinine muhalif olan Divyesna merasiminde kullanılan esridici bir şerbetdir.

Bu sebeble Karpanlar ve öküz kurban edenlerin hanedanı zulümleri altında kaldıkları halde onlara itaat etmeyenler tarafından, mahvedilirler. Bu iki melek (Hordad, Merdad) onların şahidleridir ve onları temiz tıynet sarayına sokarlar.

Her şeyden iyi, her şeyden makbul budur, ey Mazda Ahura, ki sen her şeye bilhassa yalana tapanın zulmüne mani olan beni mahvetmek istiyene galibsin.

Ehnud Gat

Yesna : 33

— 1 —

İlk günün ayininde emir buyurulduğu üzere adalet sahibi yaradan, yalana tapan ile doğruluğun arkasında koşanların ceza ve mükâfatını verdiği zaman yaptığı işler arasında iyi ve kötü karışık olanların da hesabını görecektir (yani ne kadar iyi ve ne kadar kötü iş yaptıklarını hesaplayacak).

— 2 —

Yalana tapanı karşı dilile, düşüncesiyle, elleriyle savaştan veya yalan peşinde koşanlardan birini hayır dinine sokan, Mazda Ahuranın rızasını kazanır ve kurtulur.

— 3 —

Doğruluğu sevenin bahtiyar olmasını isteyen, - ister din ulularından ister şürefadan, ister çiftçilerden olsun - hayvanlara hizmet eden bir kimse bir gün (Aşa) ve (Vokumen)'in bostanında (cennet) ömür sürer.

— 4 —

Ey Mazda ben o kimseyim ki dua ve niyazımla asi ve kötü tıynetlinin senden uzaklaşmasını isterim. Yine isterim ki şürefadan gurur, çiftçilerden komşularının yalanı, din ulularından alçak yaradılışlı olanlar, hayvanların otlağından en kötü korucu uzak olsun.

— 5 —

Ben yaşayış sona erdikden sonra temiz tıynetlilik ölkesinde, insanı doğruluğa ileten doğru yolda yani Mazda Ahuranın barigâhında ey en büyük melek, seni yardıma çağırarak olan kimseyim.

Ben o önderim ki doğruluğun şaşmaz yolunu öğretdim. İşte temiz tıynetden bir şey öğrenmek istiyorum ki onunla ekinciliği yoluna koyayım ve bu umudla bu ikisini (doğruluk meleği Aşa ile temiz tıynetlilik meleği Vohumen) görmek ve onlara danışmak istiyorum.

Ey her şeyden iyi, bana gel ve bana bir bak . Ey Mazda, ey doğruluk ve temiz tıynet, kendinizi bana gösteriniz; ta ki beni bana inananlardan başkaları da dinleyebilsinler. Aramızda hamdü sena ve farzları yerine getirme yolu bilinsin.

Ey Vohumen ve ey Aşa benden sadır olan her şeyi, benim gibi bir kimseden sizin gibilere sunulan namazı, size yakarmak için terennüm ettiğim sözleri doğru ve dürüst sayınız! Ey Hordad ve ey Emerdad bana kendinize mahsus olan sıfatları (selâmet ve ebedilik) ihsan ediniz.

Ey Mazda aklını o iki güzellik yaradımıcısına bağışla ki onların ışığiyle doğruluk ölkesi feyiz bulur ve öğünür. En iyi tıyneti o, benim doğru yola getirdiğim kimseye vermelidir. Muhakkak ki bu ikisinin (Hordad, Emerdad) yardımî bizim üzerimizdedir. Zira onların ruhu birbirine çok uygundur adeta bir gibidirler.

Ey Mazda mazi, hal, ve istikbale aid bütün yaşayış güzelliklerini bize ihsan et .Vohumen, Hşatra ve Aşa'nın yardımlarıyla cismanî yaşayışı güzel ve bahtiyar bir hale koy.

Ey her şeyden güçlü, ey Mazda, ve ey Armaiti, ey Aşa, ey Vohumen, ey Hşatra ey siz ki insanlara cenneti bağışlamak elinizdedir, beni dinleyiniz, hesap ve ceza gününde bana acıyınız.

Ey Ahura, kendini bana göster ve Armaiti vasıtasıyla bana güç ver.

Ey Mazda kendi mukaddes aklının yardımıyla bize güc ve kuvvet ver. Yapdığımız işlere karşılık Aşa'nın nurundan mükâfat ihsan et; Vohumen vaşitsiyle bizi kuvvetli eyle. [1]

Beni korumak için için ey Ahura, ey uzağı gören; ruhanî ölkenin benzersiz lûtfunu bana, inananlara vadetmelisin. Ey Armaiti mukaddes ruha doğruluğu öğret.

Zerdüşt kendi, canını, düşünce, söz ve işinin en seçilmişini bütün te-vazuu ve bütün yüksekliğiyle Mazda ve doğruluğun eşiğine şükranе olarak sunuyoruz.

[1] Bu altı Emsaspend (Vohumen, Aşa . . .) Gatalarda melek şeklinde göründükleri zaman Ahura ile kulları arasında feyz vasıtalarıdır. Hakikatde bunlar hakikî padişah Ahura Mazdanın vezirleridir ki onun takdir ve iradesini tahakkuk ettirirler.

Ehnud Gat

Yesna : 34

— 1 —

Ey Mazda, biz işleri, sözleri, hamdü senaları yüzünden kendilerine sonsuzluk, doğruluk ve selâmet ölkesini ihsan ettiğin kimselerden olmak istiyoruz. Ta ki ey Ahura senin lûtfundan pay alalım.

— 2 —

Ruhu doğrulukla ekiz olan temiz insan, (saklaman için), iyi tıynetlilerin iyi düşünce ve işlerini öğme terennümleriyle senin yakarış tapına [1] getiriyor Ey Mazda.

— 3 —

Ey Ahura ve ey Aşa, bu fidyeyi tazim ve tekrim ile size sunuyoruz; ta ki temiz tıynetin feyzi (nur) ile hepimizi cennete erişdiresiniz. Evet akıllılar sizin gibi kimselerden daima fayda ve menfaat geleceğine emindirler, Ey Mazda.

— 4 —

Ey Ahura, senin ateşinin alevinden - ki Aşanın feyzi ile kudretlidir - istiyoruz ki senin ahbine sadık kalan ve kuvvetli olan kuluna iyilik ve bahtiyarlık, düşmana da bir lşaretile zahmet ve işkence versin.

— 5 —

Saltanat sizindir, kudret sizindir ey Mazda, ey Vohumen ve ey Aşa. Sizden dileğim şudur ki âciz ve biçarelerin ellerinden tutunuz. Biz kendimizi yol kesen şeytanların ve insanların sürüsünden ayırdık.

[1] Burada iyi tıynetliler [Mazda yesna] dînine tâbi olanlar, temiz insan Zerdüş, yakarış tapusu (بارکاتپایش) iyi ve kötü işlerin saklandığı (کونجی اعمال) yerdir.

— 21 —

— 6 —

Mademki siz hakikatde böylesiniz (yani saltanat, kudret aahibi) ey Mazda, ey Aşa ve ey Vohumen, bu benim için bu cihandaki tekâmül ve murada ermenin bir müjdesidir; ta ki, size hamdü sena ve terennüm ile daima daha inanlı (emin), daha sevinçli olarak güveneymi.

— 7 —

Ey Mazda, öğretdikleri şeylerle kendilerine uyanlara meşekkat ve zahmet karşılığı olarak bir parça fayda verebilenler senin katında değerli midirler ?

Ey Aşa, ben sizden başka bir sığınacak yer ve arka (Zahir) tanımıyorum. Bizi koruyunuz, bize arka olunuz !

— 8 —

Onlar bizi, senin iradene muhalif olarak, birçok kimseler tehlikeye düşer diye korkutuyorlar. Zira benden daha güçsüz [1] olan o doğruluğu bilmiyenlerden daha kuvvetlidir ve cennet nimetinden uzak kalacaktır.

— 9 —

Seni tanıyanlar katında değerli olan (Spenta Armaiti) ye hakaret gözile bakanlar bu hareketlerinden dolayı iyi tiynetden uzak kalacaklar ve işleri başdan başa menfur ve çirkin olacaktır.

Vahşi hayvanlar, yırtıcı canavarlar bizden nasıl kaçıyorlarsa doğruluk da onlardan öyle kaçır.

— 10 —

Bilen, akıllı adamı temiz tiynetin icabetdirdiği işe ve doğruluk artıran ve seven mukaddes (Armaiti) ye sevk etdi ve bilhassa ey Mazda Ahura, onu senin ruhanî ölkene umudlandırdı.

— 11 —

Aşa ve Armaitinin feyzi (pertev, nur) ile daima öğünç ve feyiz veren temiz tiynetlilik ölkesinde senin iki nimetinden pay alırlar; selâmet şarabı içer, sonsuzluk yemeği yerler. İşte sen ey Mazda, düşmanlarına düşman olanları böyle yarlıgarsın.

[1] Bû kıt'anın birinci kısmında Zerdüş (Divyesna) yi öğretenler ve bunlara uyanlarla kendi ve kendine uyanlardan bahsettiği halde ikinci kısmında yalnız kendisi ile Divyesnayı öğreteni zikrediyor.

Ey Mazda, ey Aşa senin ayinin nedir ; nasıl hamdü sena, nasıl yakarış istersin bize bildir; ta ki herkes Aşa vasıtasıyla nasıl mükâfat ve ceza verileceğini işitsin. Yine Aşanın yardımı ile temiz tıynetliliğin iyi yolunu bize göster.

Ey Mazda, akıllı ve firasetli olanların (Zerdüşt dinini himaye edenler) ruhları, kararlaştırdığın mükâfatı almak için bana bildirdiğin ve doğruluğun feyzi ile güzelleşen yoldan, temiz tıynetlilik yolundan geçeceklerdir.

Evet ey Mazda, bu değeri yüksek mükâfatı, Vohumenin yardımı ile bu fâni cihanda çalışana verirsin. Nasıl ki senin çalışanları akıl ve tedbire sevkeden ayininde böyle vadedilmiştir.

Ey Mazda, en güzel bilgiyi ve en güzel işi bana öğret. Ey Vohumen ve Aşa yapmağa borçlu olduğumuz hamdü senaları bize öğretiniz. Ey Ahura kendi kudretinle öyle yap ki insan senin istediğine mahrem olsun.

JUSTUD GATE

Uştud Gat

Yesna : 43

— 1 —

Herkesin isteği üzerine, dilekleri veren Ahuradan istiyorum ki herkesin dileklerini yerine getirerek onlara kudret, payıdarlık ve doğruluk kuvveti versin. Ey Armaiti, temiz tıynetlilik yaşayışının zenginliğinden ve menfaatinden bana bir pay ver.

— 2 —

En iyi şey onun nasibi olsun [yukarıki kıt'ada hacet dileyenler] Cenneti istiyene kendi mukaddes ve sevgili aklının vasıtasıyla cenneti ihсан et. Doğruluk bereketiyle bağışladığın temiz tıynetlilik rahmetini her gün yüksek yaşayışın sevinci ile ona inayet et.

— 3 —

O (Zerdüş) en iyi paya nail olsun. Fani cihan saadeti için bize doğru yolu göster, manevî cihan için de hakikî yaradılmışları Ahuranın mukaddes barigâhına delâlet eden vefakâr insan senin gibi bilici ve mukaddesdir ey Mazda!

— 4 —

İstiyorum ki ey Mazda, seni kadir ve mukaddes tanıyayım. Her kesin kısmetini elinde tutub yalana tapanlara ceza ve doğruluğu sevenlere mükâfat verdiğin zaman Aşa'nın vasıtasıyla kuvvet bulan ateşinin alevi bana temiz tıynetlilik kudreti verecektir.

— 5 —

Ey Mazda Ahura, seni ilk defa ezeli yaşayışı yarattığın sırada gördüm ve mukaddes tanıdım. Seni öyle bir zamanda gördüm ki sen son gün için çirkin iş ve söze çirkin saray (cehennem) iyi iş ve söze de iyi mükâfat kararlaştırıyordun.

O son günde ki Ey Mazda sen mukaddes aklınla, Vohumenle ve doğruluk sarayını bina için çalışmış olan Hşatra ile oraya geleceksin. O zaman Aronuiti, senin hikmetini kimse aldatamaz.

Bir zamandı ki Vohumen bana koşdu ve sordu: Sen kimsin, hangi hanedana mensubsun, eğer senden ve sana bel bağlayanlardan sual oderlerse nasıl ve hangi alâmetle kendini tanıtacaksın? İşte o zaman ben seni mukaddes tanıdım.

Ben ona dedim:

Evvelâ Zerdüşten benim gücüm yetdiği kadar yalana tapanın hakikî düşmanı, doğruluğu sevenlerin güçlü bir koruyucusu olacağım. Ta ki bu yüzden sonsuzluğun sınırları gözükmeyen ölkesine erişebileyim. Ey Mazda, seni daima böylece öğecek ve senin için terennüm edeceğim.

O zaman seni mukaddes tanıdım, ey Mazda Ahura, o zaman ki Vohumen bana koşdu ve sordu:

Kendini ne ile tanıtabilirsin?

(Zerdüşten söyler) Senin ateşin alevlendikçe ve ben onun karşısında seni öğerek fide sundukça doğruluk arkasından ayrılmıyacağım.

Bırak daima gönlümün dileği olan Aşaya bakayım.

(Mazda söyler) İşte ben Armaiti ve Aşa ile sana geldim Şimdi bize istediğini sor. Evet senin sorgun küçüğün büyüğe yönelttiği soruya benzer. Zira o senin en büyük hacetini ihsan edebilir.

O zaman seni mukaddes tanıdım ey Mazda Ahura, o zaman ki Vohumen bana geldi ve bana ilk defa senin ayinini öğretti. Her ne kadar insanlar arasında bu yalvacılık benim için üzücü ve zahmetli ise de vazifemi yerine getiririm. Çünkü sen onu en iyi (bir vazife) bildin

— 27 —

— 12 —

Sen bana, Aşaya gidib ayin öğrenmen gerekdir dediğin zaman senin buyruğuna baş eğdim. (Ozaman ki sen söyledin:) kalk, koş; ondan evvel ki benim meleğim, yoldaşı Aşa ile beraber yanlarında mal ve hazine olduğu halde iki cemaatin ücreti olan fayda ve ziyarı taksim ederler.

— 13 —

Ozaman seni mukaddes tanıdım, ey Mazda Ahura ki Vohumen dileğimi anlamak için bana geldi. Kimsenin seni bir şeye icbar edemiyeceğini bilmekle beraber istiyorum ki bana yüksek ve güzel bir yaşayış ve bu hayat sona erdikden sonra bahsettiğin ölkenin niymetlerini ihsan etmeği vadedesin.

— 14 —

Bir bilen bir dosta ihsan edeceği şekilde senden sığınacak yer ve yardım isterim. Aşa vasıtasile senin kudret ve saltanatından pay aldığım gibi senin sözünü dinleyenlerle beraber kıyam edib ayinini lekeleyenlerle savaşmak istiyorum.

— 15 —

Ozaman seni mukaddes tanıdım Ey Mazda Ahura, bir zamanda ki Vohumen bana geldi ve her şeyden iyi olan (Tuşnamaiti) [1] bana bildirdi ki: Yalana tapanları sevindirecek hiç bir şey yapmamalıdır. Zira bu hareket bütün doğruluk yolunda gidenlerin düşmanlığını celbeder.

— 16 —

Ey Ahura, o Zerdüşt senin ruhlarının en mukaddesini kendisi için seçti. Ey Mazda doğruluk kalıb (kâlbed) gibi (metin) olsun. Sevgi meleği (Armaiti) güneşe benziyen ölkesinde yaşayış ve kuvvetle dolu olsun. Vohumen de herkesi yaptığı işlere göre iyi mükâfatla okşasın.

[1] Sevgi, alçak gönüllülük ve tahammül meleğidir.

Uştud Gat

Yesna: 44

— 1 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir: sizin gibilere yalvarmak için edilecek hamdü sena nasıl olmalıdır?

Ey Mazda, senin gibi bir kimse gerekdir ki, benim gibi bir sevene onu öğretsin.

Ve dostum Aşanın yardımı ile bizi korumalısın; ta ki temiz tıynet bize yönelsin.

— 2 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir: cihanın yaratıldığı zamandanberi faydalı ve iyi iş gören öteki insanlar mükâfat görecekler midir?

— Evet o (Zerdüşt), yaşayışı seven ve ona yardım eden kimseler.

Ey Mezda, Aşa insanların yaptıkları şeyleri iyi hatırında tutar.

— 3 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir: yaratılışın ilk gününde doğruluğun babası olan kimdir?

Kimdir o kimse ki güneşi ve yıldızı gezmiştir? Kimdir o kimse ki ay bazan onunla dolu bazan da ondan mahrumdur?

Ey Mazda bunu ve daha birçok şeyleri bilmek isterim.

— 4 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana bunu doğruca bildir:

Bu yeri altdar, ve gök yüzü aşağı düşmediğine göre onu üstlen tutan kimdir? Suyu, otu yaradan; rüzgâra ve buluta sert yüz veren kimdir?

Ey Mazda, temiz tıyneti kim yarattı

— 29 —

— 5 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir : faydalı aydınlık ile karanlığı yaradan kimdir ?

İnsana zevk veren uyku ile uyanıklığı yaradan kimdir ? İnsanı namaz (dua) a çağıran sabahı, öğleyi, geceyi kim yarattı.

— 6 —

Sana soruyorum ey Ahura bana doğruca bildir :

Benim insanlara bildirdiğim şeyler hakikatde dediğim gibi midir ? yani bir gün Aşa ve Armaiti bize yardıma gelecekler mi ?

Vohumen senin buyruğunla sonsuzluk ölkesini bize verecek mi ?

Saadet ve bahtiyarlığı kimin için yarattın ?

— 7 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir :

Hşatra ve değerli Armaitiyi kim yarattı ?

Kimdir o ki çok iyi düşünerek evlâd yüreğine baba saygısını yerleşdirdi.

Ey Mazda, ben çalışıyorum ki mukaddes akıl vasıtasile seni her şeyin yaradıcısı tanıyayım

— 8 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir :

Ey Mazda, istiyorumki senin iradeni iyice aklıma yerleşdireyim; Vohumen ve Aşadan sorduğum yaşayış dinini iyi anlayayım ve bileyim ki ruhum senin bahtiyar edici mükâfatlarından nasıl pay alacaktır ?

— 9 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir :

Dindarların kemal haline getirdiğim ruhlarına, Vohumenle beraber ikamet etdiğin ölkenin, yani senin gibi bir kimsenin sonsuzluk ölkesinin sevincini vadecek misin ?

— 10 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir :

İnsanlar için kimin dini iyidir ? Doğrulukla bir olan benim dinim mi ? Dindarcasına söz söyleyen ve iş yapan, iyilik yolunda giden umutlular, Ey Mazda, senin lûtfuna erişecekler mi ?

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir:

Senin dinini insanlara ulaştıran kimsenin katında temiz hayalin de yeri olacak mıdır? Sen beni daha başlangıçta seçtin. Bütün ötekileri (yalana tapanlar) düşman sanıyorum.

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir:

Bu konuşduklarım arasında hangisi doğruluğun arkasında koşar, hangisi yalana tapar? Düşman hangi taraftandır? Yalnız yalana taraftar olan değil, (inünaflık olanları söylemek istiyor) ona nasıl muamele etmeli? Böyle kimseyi senin düşmanlarından bilmek gerek değil midir?

Sana soruyorum ey Ahura, bana bunu doğruca bildir:

Yalan ardında koşanları kendimizden uzaklaştırıp, doğruluk için kendilerine zahmet vermiyenler ve temiz tıynetle danışmaya çalışmayan âsiler tarafına süremez miyiz?

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir:

Yalanı doğruluğun eline teslim edebilir miyim? ta ki onu ayininde müjdelendiği gibi yere vurub işkence içinde bıraksın ve bu büyük bozgunluk yalana tapanlara müessir olsun.

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir:

Birbirine diş bileyen iki kuvvet (doğru ve yalan) karşılaştıkları zaman yaradılışın ilk gününde alnımıza yazıldığı üzere naçar taraftarı olduğumuz doğruluğun yardımı ile düşmanı benden uzaklaştırabilecek misin?

Bu iki savaşçı kuvvetden hangisine zafer vereceksin ey Mazda!

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir:

Senin gösterdiğin yolda giderek insanları himayesi altına alacak olan kahraman kimdir? bana bir ilham ile bildir.

Bu cihana kurtuluş, saadet vermek işine memur etdiğin âdil hâkim (Zerdüştin kendisi) kimdir?

Öyle âdil hâkim ki buyruğa baş eğmek ve temiz tıynetlilik ondadır ve sen kendin onu istiyorsun.

— 31 —

— 17 —

Sana soruyorum Ey Ahura, bana doğruca bildir:

Ey Mazda, sizin teveccühünüzle muradıma erebilir miyim, kendimi size yaklaştıracak mı? sözlerim dokunaklı olacak mı?

Müjdelediğin gibi tekâmül ve sonsuzluk daima doğruyu izleyenlere nasib olacak mı?

— 18 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir:

Ey Aşa, acaba bana vadolunan on kısırak, bir deve ve bir at gelecek mi? [1] Ey Mazda, böylece vadettiğin sonsuzluğun saadet niymetine nail olur muyuz?

— 19 —

Sana soruyorum ey Ahura, bana doğruca bildir:

Bu cihanda sözünde durmayan, iş ve hizmet karşılığı olan ücreti ödemeyen kimsenin cezası nedir?

Böyle bir adamın öteki âlemde duçar olacağı cezayı biliyorum.

— 20 —

Sana şunu sormak istiyorum: acaba divler güzel padişahlar mı imişler?

Onlar kendilerini hoşnud etmek için (Kerpan) ve (Usic) [2] in Öküze nasıl zulmetdiklerini görmüyorlar mı? ve görmüyorlar mı ki Gâviler (öküz kurban edenler) onu besliyecek ve Aşanın kılavuzluğu ile ekinde kullanacaklarına öküzleri nasıl daima inletiyorlar?

[1] Gataların eskiliğine dair getirilen delillerden biri de bu kıtadır: Anlayıyoruz ki Zerdüşt zamanında henüz İranda para kullanılmıyor eşya aynen mübadele ediliyordu. Hekim veya ruhanilerin ücreti daha ziyade öküz, koyun, katır gibi şeylerdi.

[2] Kerpan, Usic, Gâviler Zerdüşt ayinine muhalif olan (Divyesna) ulularından ve öküz kurban edenlerdendir.

Uştud Gat

Yesna : 45

— 1 —

Ey yakından ve uzakdan anlamak ve öğrenmek için gelenler, söz söylemek istiyorum; kulak veriniz ve hepiniz onu hatırlınızda tutunuz : Zira Mazda tecelli etmektedir. Olmaya ki kötülük isteyen öğretici ve yalan tarafını tutan, kendi dili ile yalan din yayıb da öteki cihan yaşayışını mahvetsin.

— 2 —

Yaşayışın başlangıcında var olan o iki cevherden bahsetmek ve onlardan mukaddes olanının habis olanına : « Bizim düşünce, öğretme, akıl, istek, söz, iş ve ruhumuz birbirinden ayrıdır » dediğini söylemek istiyorum.

— 3 —

Bu cihanın başlangıcında bilgin olan Mazda Ahuranın bana bildirdiğini söylemek istiyorum. İçinizde onun ayinine benim düşündüğüm ve söylediğim gibi gönülle bağlanmayanlar sonunda pişman olacaklar ve hayıflanacaklardır.

— 4 —

Ben bu cihan için en iyi olan bir şeyden bahsetmek istiyorum :

Aşa bana öğretti ki bu cihanı iyi huylu çiftçilerin ve iyi iş yapan yer yüzü kızının babası Mazda yaratdı. Ve yine öğretti ki her şeyden haberdar olan Ahurayı aldatmak kabil değildir.

— 5 —

Her şeyden mukaddes olan Mazdanın bana söylediği şeyden bahsetmek isterim. O öyle bir sözdür ki insanlar için onu işitmekden daha iyi bir şey olamaz :

O kimseler ki beni razı etmek için ona (peygambere) itaat ederler; böyle kimseler temiz tiynet yolunda çalışdıkları için tekâmüle ve sonsuzluğa irişirler (böyle söyledi) Ahura Mazda.

— 33 —

— 6 —

Ben her kesden büyük olan kimseden bahsetmek istiyorum: Yaradılmışların iyiliğini istiyen Mazda Ahura, kendi mukaddes aklı vasıtasıyla onu ögenlerin hamdû senasını işliyor. Ona kulluğu ben Vohumenden öğrendim. O bana kendi bilgisinden en iyi şeyi öğretti.

— 7 —

Menfaat ve zarar onun elindedir. Onu şimdiki zaman ile geçmiş ve gelecek zamanlarda yaşamış olan, yaşayan ve yaşayacak olanlar bileceklerdir. Doğruluğa tapanların ruhu daima bahtiyar olacak, yalana tapanlar meşekkat ve işkenceye uğrayacaklardır. Bunları Mazda Ahura kendi kudreti ile yaratdı.

— 8 —

Gerekdir ki sen öğme سنايش ve yüceltme تعظيم terennümleriyle onun teveccühünü bize celbedesin.

Evet şimdi ben istiyorum ki doğruluk vasıtasile Mazda Ahurayı tanıdıktan sonra iyi düşünce, iyi söz ve iyi işin makamı olan o ölkeyi gözlerimle temaşa edeyim ve Arşda hamdû senamı ona sunayım.

— 9 —

Gerekdir ki sen bizim için onun ve Vohumenin rızasını tahsil edesin. Zira bizim saadet ve felâketimiz onun takdiri ile vücuda gelir. Ola ki Mazda Ahura kudreti ile bize ekib biçme işinde yardım eder. Bu sayede biz de Aşanın yardımı ile temiz tıynetin niymetini elde etmek için hayvanlara ve çiftcilere feyiz vermiş ve onları ilerletmiş oluruz.

— 10 —

Sen sonsuz (cavidanî) Mazda adını taşıyanı zalidane yakarışınla öğmelisin. Zira o kendi Vohumen ve Aşası vasıtasile, bize kendi ölkesinde âfiyet ve sonsuzluk ve kendi sarayında kudret ve payıdarlık ihsan edeceğini vadetdi.

— 11 —

Bu sebebdan ey Mazda Ahura ilerde divleri ve onun (Zerdüşün) hakim olmasını isteyenleri alçak sayan, onun yolunda yürekden çalışanların gayrısına hakaretle bakan kimse için kurtarıcı hâkimin (Zerdüş) mukaddes dini dost, kardeş, baba olacaktır.

Uştud Gat

Yesna : 46

— 1 —

Hangi diyara (toprağa) yöneleyim, nereye gidib bir sığınacak yer arayayım? Büyükler (şürefa) ve önderler benden kaçıyorlar. Ne köylülerden ne de yalana bel bağlayanlardan - ki şehre hâkimdirler - hoşnudum. Seni nasıl razı edebilirim ey Mazda

— 2 —

Ben işi niçin ileri götüremediğimi biliyorum. Şunun için ki hayvan sürülerim ve amelem azdır. Ey Ahura, tapuna şikâyetim var. Bir dost, ihtiyacı olan ahbabına nasıl yardım ederse sen de bana bak ve bir sığınacak yer ver. Ve iyi tıynetlilerin mükâfatı nedir, bana bildir.

— 3 —

Ey Mazda, ne zaman tan yeri ağarır ve insanlar doğruluğa yönelir. Ne zaman büyük kurtarıcılar hikmet dolu sözlerle dileklerine kavuşurlar? Vohu-
menin yardımına nail olanlar kimlerdir? Çok umuyorum ki ey Ahura, onu bana nasib edersin.

— 4 —

Yalana tapan istemez ki doğruluk yolunda gidenler şehirde ve köyde hayvanlarını çoğaltıp yetiştirsinler. O yalana tapan ki kötülükle ün almıştır ve bütün işleri çirkindir.

Ey Mazda onu saltanatından veya hayatından mahrum eden kimse, ön-
ayak olub dinin doğru yolunu açmalıdır. (Yoldaki engelleri kaldırmalıdır).

— 5 —

Eğer doğruluk yolunda giden ve ayinin buyruğuna başeğen bir kimse ;
bir yalana tapanı eski dini ile alâkasını keşdirib doğru yola getirmeğe muvaffak olursa böyle bir kimse onun doğru yola girdiğine emin olduk-

dan sonra büyüklerden birine haber vermelidir ki o, yeni dine gireni başkalarının düşmanlığından korusun ey Mazda Ahura!

Kendisinden sığınacak yer istendiği halde yardım etmeyen kimse yalana tapanlarla haşrolacaktır. Zira kendisi yalana dost ve onun hayrını isteyenidir. Senin yaşayış başlangıcında kararlaştırdığın gibi ey Ahura, doğruluk yolunda yürüyen kıymetli tutan doğruluk yoluna gidendir.

Ey Mazda, doğruluk cihanını kurtaracak olan Azer ve temiz tıyneti bir yana bırakalım; yalana tapan beni incitmek için hazırlandığı zaman onlardan başka kimi benim gibi bir adamı korumaya memur edeceksin?

Vicdanıma bunu öğret.

Benim ocağımı mahvetmek isteyen bana bir zarar erişdiremez; düşmanlıkla vuracağı darbe kendine döner. Çünkü yaşayış güzeli değil çirkin kendinden uzaklaştırır ey Mazda.

Bize ilk defa seni daha iyi anlamamızı ve hak iş görenlerin işleri için âdil hâkim bilmemizi öğreten kimdir? Biz hayvanları yaratanın Aşaya haber verdiğini senin Vohumenin vasıtasile dinlemek istiyoruz. [1]

Erkek olsun kadın olsun kim benim için, yaşayış devresinde en iyi saydığın şeyi yerine getirirse onun doğruluğuna mükâfat olarak kendisine temiz tıyanetlilik ölkesini ihsan et. Sırat köprüsünü [2] sana ibadete memur ettiğim bütün insanlarla beraber geçeceğim.

Kerpanlar ve Gâvîler ahiretdeki sonsuz yaşayıştan mahrum etmek için insanları çirkin işlere sevkederler. Sırat köprüsüne yaklaştıkları zaman onların ruh ve vicdanları korku içinde kalacaktır. Onlar yalanın evinde (cehennem) ebedî olarak kalırlar.

[1] 29 uncu yesnanın 2-4 kıt'alarına bakınız.

[2] Avestada Çinvent peretev hüküm köprüsü manasındır. İyi işler görenler için çok genişleyen bu köprü, kötü iş yapanlar geçerken kılıç ağzı kadar ince ve keskin olurmuş.

Doğruluk, kendi ışığı ile cenneti süsleyen (Armaiti)nin gayreti neticesinde Turani (Fryane) [1] nin torunlarına hülûl etdikden sonra Vohumen onları sonsuzluk ölkesine sokar ve son günde Ahura Mazda onları kendi koruması altına alır.

İnsanlar arasında kim itaati ile Zerdüşt İspentimanı hoşnud ederse iyi ün almağa lâıyk olur. Bu kimseye Mazda Ahura sonsuz yaşayış bağışlar Vohumen ona yüce cennetde yer verir. Biz böyle bir kimseyi doğruluğun iyi dostu sayarız.

Ey Zerdüşt, inananlardan hangisi inanç birliğinde senin dostundur; iyi üne erişecek kimdir?

Key Guştasb dinin yardımcısıdır. Ey Mazda temiz tıynetlilik terennüm-
lerle öğdüğüm kimse cennetde senin yanında yaşayacaktır.

Size (Heçetespe) [2] ve (İspentiman) dan haber vermek istiyorum; ta ki akıllıları akılsızlardan ayırd edesiniz [3]

Ahuranın birinci ayinine göre bu işler doğruluğa ilhak edilir.

Ey Freşeostre, [4] Hvoğve [5], bu dindarlarla o tarafa koş. İkimiz de umuyoruz ki Aşanın Armaiti ile beraber bulunduğu yerde, temiz tıynetli-
lerin öz malı olan sonsuzluk ölkesinde, Mazda Ahuranın ferahlanmak için seçdiği makamda dilediğimize erersiniz.

[1] Fryane ailesi Turan emirlerindendir ve henüz Zerdüştü inanmamıştır. Fakat Zerdüşt onun (Mazda yesna) ayinine gireceğini umuyor.

[2] (Heçetespe) ve (İspentiman) Zerdüştün dördüncü dedesidir.

[3] Bu kit'adan bir satır yazı zayi olmuştur.

[4] Freşeostre Zerdüştün kaynatası ve Camasbın kardeşidir.

[5] Hvoğve Camasbın soy adıdır.

— 37 —

— 17 —

Ey Camasb. Hvoğve orada (Ahuranın katında) sizin ziyanınızdan bahse-
derim faydanızdan değil. Akıllıyı akılsızdan ayırd eden, herşeyi bilen doğ-
rulukla danışan Ahura Mazdanın katında sizin itaatinizi ve hamdû senanızı
söylerim.

— 18 —

Bana inanan kimseye ben temiz tıynetlilik vasıtasile malik olduğum en
iyi şeyi vadederim. Bize kin tutan, düşmanlık eden hakkında da ey Mazda
ey Aşa sizin iradenizi yerine getiririm. Ben akıl ve firasetimle buna karar
veririm.

— 19 —

Ben Zerdüştün ihtiyacını mukaddes ayine göre yerine getiren kimse,
gelecek yaşayışta sonsuzluk dünyasının bol niymetine nail olur.

SPENTMED CAT

Spentmed Gat

Yesna: 47

— 1 —

Mukaddes akıl ve ilâhî ayine göre iyi düşünmek, iyi söylemek ve iyilik etmek; Ahura'nın Hşatra ve Armaiti vasıtasıyla bize âfiyet ve sonsuzluk ihsan etmesine sebep olur.

— 2 —

Doğruluğun babası olan Mazdayı hakkile tanımak için bu mukaddes akla göre - ister temiz tasavvurdan doğan sözlerle ister kol kuvveti ve din-darane çalışmakla - en iyi işleri yerine getirmek gerekdir.

— 3 —

Ey sevinç veren cihanı yaratan, ve yarattıktan sonra temiz tıynet ile meşveret ederek Armaiti vasıtasıyla ona barışıklık ve müsalemet veren Mazda, bu aklın mukaddes babası sensin!

— 4 —

Ey Mazda, bu mukaddes akıldan yalana tapanlar zarar gördü, doğruluk ardında koşanlar değil.

İnsan; - malı çok olsun az olsun - doğruluk yolunda gidenlere dost, yalana tapanlara düşman olmalıdır.

— 5 —

Ey Mazda Ahura, mukaddes akıl vasıtasıyla doğruluk yolunda gidenlere vadettiğin niyetlerden, yaptığı işlerden dolayı kötü tıynet ardında koşan - senin iradene aykırı olarak - hisse alabilecek mi?

Ey Mazda Ahura, sen bu mukaddes aklın gösterdiği şekilde Azer ve ve Armaiti vasıtasıyla her iki tarafa mükâfat veya ceza vereceksin. Birçok kimseler bunu işidib iman getirmek istiyorlar.

Spentmed Gat

Yesna: 48

— 1 —

Bundan çok evvel haber verildiği gibi doğruluk yalanı yendiği ve div-
lerle insanlara sonsuz ceza ve mükâfat verildiği zaman, ey Ahura seni
öğenleri Aşa senin inayetinle yükseltir.

— 2 —

Ey Ahura, sen biliyorsun; bana da bildir :
Kararlaştırdığın ceza erişmeden evvel doğruluk yolunda giden, yalanı
yenecek mi?

Evet bu yeniş cihan için bir dindarlık haberi olacaktır.

— 3 —

Ey Mezda terniz düşünen aklının kuvvete gizli hikmete aşinasın.
Ey Ahura bilen bir adam için senin gibi bir kimsenin mukaddes Aşa
vasıtasıyla öğrettiği, öğretilen şeylerin en iyisidir.

— 4 —

Bazan iyi bazan kötü düşünen, vicdanını işi ve sözü vasıtasıyla hava ve
hevesine tâbi kılan senin ezeli hükmüne göre son gün ötekilerden ayrı ka-
lacaktır. [1]

— 5 —

İyi padişahlar iyi iş yapmalı ve iyi talime göre saltanat sürmelidirler .
Eğer yapmazlarsa kötü padişahlar başımızda buyruk yürütüb dururlar. Ey
Armaiti, ey her şeyden daha öğülmüş olan; ahiret cihanının yaşayışını gü-
zelleştir, hayvanlar için ekin hazırla, onları bizi beslemeleri için yetiştir.

— 6 —

Temiz tıynetle süslenen Armaiti bizim için iyi konaklar hazırladı, bize
payıdarlık ve kuvvet ihsan etdi.

Mezda bu cihanın yaradılışı esnasında Aşanın yardımı ile ot yetiştirdi.

[1] İmanında tereddüd olanlar son gün cennet ve cehennemliklerden ayrılıp
berzah (٭٭٭) da kahrılar.

İnsan hiddetini yenmelidir. Buna mukabil zulme karşı kendinizi müdafaa ediniz. Ey mukaddes insanın [2] dostu olan doğruluk vasıtasıyla temiz tıynetlilerin mükâfatını isteyenler, Ey Ahura, onun (mukaddes insanın) dinlendiği yer (aramgâh) senin sarayın olacaktır.

— 8 —

Acaba benim için sonsuzluğun iyi ölkesini ve kendi mükâfatını kararlaştırdın mı ey Mezda!

Ey Aşa acaba işlerin tartıldığı vakit son günün hisab defteri Vohumenin yardımı ile benim isteğime uygun olarak vefaşinas olacak mı?

— 9 —

Ey Mazda ve ey Aşa sizin beni mahvetmek istiyene üstün olduğunuzu ne zaman bileceğim?

İyi huyun mükâfatı nedir, iyi öğrenmeliyim. Kurtarıcı kendi kısmetini bilmek istiyor.

— 10 —

Ey Mazda, ne zaman şürefa peygamberlik alâmetini bulacaklar? Ne zaman kötü işli kerpanların ve fena yola giden padişahların kasden memleketleri aldatdıkları bu sarhoş eden pis içkiyi ortadan kaldıracaksın.

— 11 —

Ey Mazda ne zaman Armaiti; Aşa ve Hşatra ile beraber sayısız otlaklar ve güzel menzillere malik oldukları halde görünecekler. Kimlerdir? onlar ki kan içen yalan tapıcılarının dilekleri hılâfına barışıklığı kararlaştırırlar? Temiz tıyneti tanıyacak olanlar kimlerdir?

— 12 —

Ey Vohumen ve ey Aşa, Mazdanın hükmüne karşı hareket eden bazı kimseler memleketler koruyucularından sayılırlar ve yaptıkları işlerle kendi tekliflerini yerine getirirler. Onlar gazabı hezimete uğratmak için yükseltilmiş kimselerdir.

[2 Mukaddes insan Zerdüştdür.

Spentmed Gat

Yesna : 49

— 1 —

Ey Mezda ve ey Aşa, doğru yoldan gafil olanları razı edib yola getireceğim zaman daima bana engel olur. Ey doğruluk bana yardım et. benim dayanıklı bir sığınağım (penah) ol. Ey Vohumen şu (Bindve) [1] yi yok et.

— 2 —

Uzun zamandanberi yolumun dikenini olan bu yol azdırıcı (Bindve) Aşa'nın nefret ettiği bir kimsedir.

Bu sebebdendir ki ne mukaddes Armaitiyi celbetmeğe uğraşır ne de temiz tıynete taraftar olur Ey Mazda!

— 3 —

Ey Mazda bizim ayinimiz doğruluk üzerine kurulmuştur; bu yüzden faydalıdır. Batıl mezhebinin temeli yalan üzerindedir; bu yüzden zarar vericidir.

Bunun için istiyorum ki insanlar temiz tıynete katılsınlar (mülhak) ve yalana tapanlarla bütün alâkalarını kessinler.

— 4 —

Bazı kimseler vardır ki dillerile dostları arasına hışım ve zulüm dağıtırlar, hayvanları besleyip yetiştirmeğe muhalefet ederler; bunların katında iyi iş değil belki kötü iş galibdir ve böyle yalan inançları yüzünden div sarayına (cehenneme) girerler.

— 5 —

Ey Mazda kendi şahsiyeti temiz tıynet ile el ele vermiş olan kimse kutluluğa (saadet) ve bolluğa kavuşur ve doğruluk vasıtasile dindarlığa alışır ve bunlarla (bu vasıflarla) senin ruhanî ölkene lâyık olur.

— 6 —

Ey Mazda ve ey Aşa, size sığınırım isteğinizi (meşiiyet) bana söyleyin; ta ki senin ayinini nasıl yayacağımızı iyice anlayabileyim.

Ey Ahura!

[1] Zerdüşť ayinine muhalif olan emirlerden biridir.

Vohumen bunu işitir, Aşa da ona kulak verir: Sen ey Ahura, bana anlat; önder ve şürefa (muharibler) den hangileri dine inanıp köylüler arasında ün salar.

Ey Mazda Ahura, senden şunu istiyorum ki Fraşaoştreyi doğrulukla en iyi şekilde kaynaşmağa muvaffak edesin. Bana da kendi sonsuz ölkeni veresin. Daima seni izlemek senin peykin olmak istiyoruz.

İyiliği yerine getirmek için yaradılan o fayda verici [1] kimse, Tanrının bu buyruğuna kulak vermelidir: Hak ayinine taraftar olan kimse yalana tapanlarla görüşüp konuşanlara ehemmiyet vermemelidir. Kendi şahsiyetini doğrulukla bağlı tutan kimse son günde en iyi mükâfata erer ey Camasb!

Ey Mazda, bu temiz düşünce ile bu doğruluk peşinde koşan ruhu senin tapuna ibadet, niyet temizliği ve inanç gayreti ile getiriyorum. Ta ki sen ey en büyük güçlü, kendi sonsuz gücünle onu koruyasın.

Amma kötü işli hükümdarların buyruğunu dinliyenler işlerini, düşüncelerini ve inançlarını karartmış, mahvetmişlerdir. Ruhlar cehennemî gıdalarla yalana tapanı karşılarlar. Onlar yalan sarayının baş köşesinde otururlar.

Ey Aşa ve ey Vohumen, yardımınızı dileyen, size sığınan ben Zerdüşti'nin feryadına ne zaman yetişeceksiniz.

Ey Mazda Ahura, ben senin ihsanına nail olmak için, katında en iyi olan şeyi bana bağışlayan için seni yakarış terennümleriyle öğüyorum.

[1] Kıt'anın sonunda adını andığı Camasb olacaktır.

Spentmed Gat

Yesna : 50

— 1 —

(Zerdüşt söyler) Acaba öldükden sonra ruhum bir kimseden. Sığınak (penah) umabilir mi? Ey Mazda, iyice biliyorum ki o, doğruluktan, temiz tıynetden ve bu cihanda benim dehaletimi kabul edib bana ve hayvanlarıma yardım eden senden başka bir kimse değildir.

— 2 —

Ey Mazda, kutluluk veren hayvanlar, otlaklar isteyen kimseye bu dilekleri ihsan edilir mi?

(Mazda söyler) Güneş ışığının altında mukaddes ayine uygun olarak yaşayan insanları son hisab gününde akılların sarayına alırım. [1]

— 3 —

(Zerdüşt söyler) yalana tapan komşu toprakların halkını doğruluk gücü sayesinde dine sokan kimse Hşatra ve Vohumenin yardımı ile vadolunan şeye Aşa vasıtasıyla nail olacak mı! [2]

— 4 —

Terennümlerimle seni öğüyorum ey Mazda, ta ki Vahišta Menah (Vohumen), Hşatra, Sırat köprüsünde bütün dindarların istedikleri mükâfat evi (Cennet) yolunda Tanrı buyruğuna baş eğenleri beklesinler. [3]

— 5 —

Evet ey Mazda Ahura ve ey Aşa sizin aşikâr ve sarîh bir işaretiniz bizi cennete eriştirir. Zira peygamberlerinize karşı sevgi beslediğiniz muhakkaktır.

[1] Bu cihanda isteklerini elde edemeyen insanlara öteki dünyada bu dilekleri verilir demek istiyor.

[2] Kendisine ihsan vadedilen ve komşu memleketleri Mazda dinine sokan (Key Güştasb) dır.

[3] Sırat köprüsünde Behmen ve Şchrîver iyilik yapan ruhları bekleyecekler ve onlara cennet yolunu göstereceklerdir.

Peygamber hamdü sena ederek sesini yükseltir : Ey Mazda sen o doğruluğu seven Zerdüştün dilini doğru yola kılavuz kıldıkça, ey akıl gücünü yaradan, temiz tıynet vasıtasıyla bana ayinini öğret.

Ey atlıların en hızlı gidenleri, ey Aşa ve ey Vohumen, ey güçlüler, ey şimşek gibi çakanlar, hamdü sena heyecanı içinde istiyorum ki benim tarafıma koşub bana yardım ediniz !

Ey Mazda, daima istiyorum ki dindarlık gayreti ile gelen terennümlerle size yöneyim ve böylece ey Aşa ellerimi gök yüzüne kaldırıp insanların hamdü senası ile ve temiz tıynete lâayık bir huşu ile karşınızda durayım.

İşte bir kere daha hamdü sena ederek karşınızda durmuşum. İstediğim gibi hizmetimin mükâfatını görünce çalışacağım ki dine girenler de ondan pay alsınlar.

Bundan evvel yaptığım ve bundan sonra yapacağım işler, ve ey Vohumen güneşin nuru, parlak sabahın beyazlığı gibi gözlere sevinç veren şeyler hepsi, ey doğruluk, ey Mazda seni tenzih ve takdis içindir.

Kudretim oldukça hamdü sena etmek isterim ey Mazda, ey doğruluk ! İnsanları yaratan, temiz tıynet vasıtası ile istiyor ki o (beşer) Tanrının iradesine en iyi uyan şeyi yapsın.

VOHUSSTER GAT

Vohu Hşter Gat

Yesna: 51

— 1 —

Ey Mazda, değeri yüksek iyi ölke doğruluk dinine uyana nasib olduğu gibi çalışarak işlerin en iyisini vücuda getiren kimseye de verilir. İşte böyle bir kismete nail olmak istiyoruz.

— 2 —

Her şeyden evvel ey Mazda, beni inandır ki kendi sonsuz ölken, doğruluğun ve Armaitinin ölkeleri gibi menfaat dolu diyarları temiz tıynet vasıtasıyla kulluk edenlere vereceksiniz.

— 3 —

Ey Ahura ve ey Aşa, işlerinde, sözlerinde sizin sözlerinize uyan, temiz tıynete istinad eden insanları, o insanları ki ilk öğreticileri sensin ey Mazda, onları dinleyiniz.

— 4 —

Zorluk çekenlerin mükâfatı nerededir, yazık işleyenleri bağışlamak nerede? nerede doğruluğa ererler, nerede mukaddes Armaitiyi görürler?

Ey Mazda, senin sonsuzluk ölkende!

— 5 —

Bunlardan sonra soruyorum: doğru iş yapan ve akıllı olan çiftçi eğer o doğru, akıllı, âdil hâkimin (Zerdüş) kendine bahis ve mükâfat ve cezasından haber verdiği kimseye taparsa doğruluğundan ötürü sonsuzluk nimetine erişecek mi?

— 6 —

Mazda, yaşayış, bitdikden sonra son günde kendi sonsuzluk ölkesindeki en iyi şeyi rızasını kazanan kimseye verir. Yine aynı günde buyruğuna boyun eğmeyib kötü iş yapanı cezalandırır.

— 74 —

— 7 —

Ey mukaddes aklından hayvanları suyu, otu, sonsuzluğu ve âfiyeti yaratan, son adalet gününde Vohumenin yardımı ile bana güc ve payidarlık bağışla.

— 8 —

Şimdi, ey Mazda, yalana tapan yüzünden felâkete uğrayan kimsenin felâketinden, doğruluğa yönelen kimsenin saadetinden bahsetmek istiyorum. Evet bilen dahi bundan haberdar olmalıdır. Bunu bir bilene bildirenden peygamber hoşnud olur.

— 9 —

Ey Mazda, her iki fırkanın taraftarları için kızıl ateş alevi ve erimiş maden vasıtasıyla ne ücret hazırlayacaksın? Gönül sahipleri bunu bilirler (yani) yalana tapanlar için ziyan, doğruluk yolunda koşanlar için menfaat.

— 10 —

Yalan yaradılışının oğlundan başka kim beni mahvetmeğe kalkışmıştır. Bundan ötürüdür ki • var olan şeylerin hılâfına kötü niyetle doludur. Ben kendime dost olarak bütün meziyetleriyle doğruluğu istiyorum.

— 11 —

İspentiman Zerdüşte dost olan kimdir? Ey Mazda, kimdir o ki doğrulukla danışmak ister?

Sevgi meleği Armaitinin teveccühü kimedir? Kimdir o doğru işli ki temiz tıynet yolunda gidenlere büyük bir şefkatle bağlıdır?

— 12 —

Kışın Zerdüş atı ile tir tir titreyerek kendisine sığındığı zaman onu kabul etmiyen alçak (Gâvî) Zerdüş İspentimanı hoşnud etmedi.

— 13 —

Böylece bu yalana tapıcılık nefesi doğru yola girenlere muhakkak vad edilmiş olan mükâfatı ondan uzaklaştırdı. İşi ve sözü ile doğru yoldan uzak düşdüğü için ruhu son hesab zamanında sırat köprüsünde korkuya düşecektir.

— 14 —

Kerpanlar ekin yasasına boyun eğmek istemiyorlar. Hayvanlara zulüm etdiklerinden dolayı sen onları muhakeme edib hükmünü ver: Onlar kıyamet gününde işlerinden ve sözlerinden ötürü yalan evine girecekler mi yoksa girmeyecekler mi?

— 75 —

— 15 —

Zerdüştün dostları için düşündüğü mükâfat şudur ki: o evvelâ Mazda Ahuranın mükâfat sarayına girdiği zaman oraya erişir erişmez gözü sizin iyiliğinizdedir.

— 16 —

Key Güstasb; saltanat sahibi olduğu halde kendi dini arkasında koşanlara Mukaddes Ahura ve Aşanın gösterdiği temiz tıynetlilik yolunu seçti. Böylece umuyorum ki iş istediğim gibi neticelenir.

— 17 —

Fraşaoştire Hvoğve değeri yüksek ve aziz kızını bana zevce olarak verdi. Kudretli padişah Mazda Ahura onu temiz imanı yüzünden doğruluk devletine erişdirsin.

— 18 —

Camasbe Hvoğve, büyük devletli de bu ayine ve doğruluğa iman getirdi. İyi tıynet sahibi olandır ki bu sonsuz ölkeye inanır. Ey Ahura Mazda senden onların dayanıklı sığınağı olmanı dilerim.

— 19 —

Spentiman ailesinden Maidyoimangha (Maidyomah) günah işledikten ve öteki dünya için çalışan kimseyi tanıdıktan sonra başkalarına da Mazda ayininin yaşayış için en iyi yol olduğunu anlatmağa çalışdı.

— 20 —

Ey iradelerini doğruluğa bağlayan kimseler, Ey Vohumen, ey Armaiti huşu ile sizi öğdüğüm zaman bana acıyınız ediniz ve vadolunduğu üzere benden himayenizi esirgemeyiniz.

— 21 —

İyi düşüncesi iyi sözü, iyi işi ve inancı ile doğruluğa katılan, dindarlığı ile mukaddeslik makamına erişir. Mazda Ahura Vohumenin yardımı ile böyle kimseye sonsuzluk ölkesini verir. Ben de böyle bir iyilik böyle bir mükâfat istiyorum.

— 22 —

O kimseyi tanıyorum ki ona hamdü sena - doğruluk yüzünden - benim için en iyi şeydir. O kimse Mazda Ahuradır.

İstiyorum ki daima var olan meleklerini anarak öğeyim ve yakarış terennümü ile onlara yakın olayım.

VEHISTIVAST GAT

Vehiştvaşt Gat

Yesna: 53

— 1 —

En büyük armağan Mazda Ahuranın Aşa vasıtasile Zerdüşt İspentimana inananlara ve iş ve sözleriyle iyi dini yolunda gidenlere vereceği yükseklik, kutlu ve sonsuz yaşayıştır.

— 2 —

Mazdayı hoşnud etmek için düşünce söz ve işde isteyerek ona haıdü sena etmeğe çalışmalıdır. Key Güştasb ve Zerdüşt İspentimanın oğlu [1] hak dini yolunu ve Ahuranın yalvacını aydınlatıyor ve sevindiriyor.

— 3 —

İşte sen ey Heçetespe [2] nin neslinden ve İspentiman ailesinden Pouruçiste, [3] ey Zerdüştün en genç kızı, o (Zerdüşt) temiz tıynet, doğruluk ve Mazda ile, senin zevcin olmak üzere dindarlara yardım eden Camasbı seçti. Şimdi git, aklınla danış, temiz düşünce ile en mukaddes ibadetini yerine getir.

— 4 —

(Camasb söyler) Buna (Pouruçisteye) iman yolunu göstermeğe gayret edeceğim; ta ki temizlerin temizi (Mukaddesi mukaddesat) gibi babası, kocası, çiftçiler ve savaşçılar (şurefa) hakkında kendine düşen hizmeti yerine getirsın. Mazda Ahura, daima onun iyi inancına temiz tıynetin yüce mükâfatını nasib etsin.

— 5 —

Ey gelinler ve ey güveyler işte size öğretiyorum, sizi haberdar ediyorum; nasihatımı iyice hatırlınızda tutunuz, gönüllerinize yazınız, temiz tıynetlilikle yaşamağa çalışınız. Her biriniz iyi iş yapmakda öteki ile yarış etmeli ve bu suretle kutlu, güzel bir ömür sürmelidir.

[1] Zerdüştün büyük oğlu Istradır ki dinin ilk yardımcılarından sayılır.

[2] Zerdüştün dördüncü dedesi.

[3] Zerdüştün en genç kızı, Camasbın karısı.

Evet hakikaten iş böyledir ey erkekler ve ey kadınlar! Yalana tapan katında gördüğünüz kutluluk ondan geri alınır. O inleyen bedbahtlar önür cehennem yemeği getirirler. Dini alçak görenden cennet niymeti esirgenir. Bu gibi işlerle siz de öteki dünyadaki yaşayışınızı mahvedeceksiniz.

Et ve kanınızın içinde inanç gayreti bulundukça çevrenizde yalana tapanların ruhları alçak ve zebun, mahvolmak tehlikesine düştüğü zaman siz doğru yolda gidenlere vadedilen mükâfatdan pay alacaksınız. Eğer dindarların toplandığı yerden kaçarsanız kıyamet gününde sözleriniz ağlama ve inleme olacaktır.

O kötü iş yapanlar naçar aldanıyorlar ve şüphesiz zevale malûmdurlar; hepsi feryad ederler. İyilik padişahı onları tutub toprak ve kan içinde sürükler. Böylece kutlu memleketde barış hüküm sürer.

O en büyük (Tanrı) onları işkenceye sokar ve derhal onları ölümlü zincirine vurur.

Bozgunluk ve zeval sebebi yalan dine inanandır. Mukaddes ayinleri hor görenler; dindarları alçaltmak isterler. Onların bedeni günahla bulamıştır. O âdil ulunun ayinini koruyan nerededir? Ta ki onları yaşa yışdır ve serbestlikden mahrum etsin. Ey Mazda, kudret senindir, kudretinle doğru iş gören mahrumları en iyi mükâfatla okşayabilirsin.

SON

